СВАБОДА
28 ліпеня 1995 г.
№30
Кошт свабодны

Гэтае салодкае слова — незалежнасьць

На пытаньні СВАБОДЫ адказваюць Васіль Быкаў, Валянцін Голубеў, Генадзь Карпенка, Валянціна Палевікова, Мікалай Статкевіч

Што такое незалежнасьць Беларусі? Прэса апошніх дзён, асабліва дзяржаўная ды "чырвоная", зьвярталася ў пошуках адказу на гэтае пытаньне ўсё болей да так званага простага народу. Канечне, лягчэй за ўсё ганьбіць незалежнасьць, спасылаючыся на абрабаваных ды прыніжаных людзей, думкі якіх пяць гадоў таму не былі патрэбныя ані камуністычным уладам, ані маладым чыноўнікам, якія ўзрасталі на зьмену брэжнеўскай генэрацыі. Цяпер, каб захаваць уладу ці вярнуцца да яе, былыя правадыры апелююць да народа і супрацьпастаўляюць яму палітыкаў, якія разыходзяцца з імі ў стаўленьні да незалежнасьці. Толькі хіба народны пісьменьнік Васіль Быкаў — не народ? Хіба не народную думку адстойваюць у парламанце народныя абраньнікі — дэпутаты, імёны якіх зацкавала дзяржаўная прапаганда? Высьвятляючы каштоўнасьць паняцьця "незалежнасьць", СВАБОДА вырашыла зьвярнуцца не да прыбіральшчыцы цёткі Дусі, якую мы вельмі паважаем як старанную работніцу, а да прафесіяналаў, да лідэраў у грамадзка-палітычным жыцьці — звычай прыслухоўвацца ў першую чаргу менавіта да іх зьяўляецца характэрнай рысай цывілізаванага жыцьця ва ўсім сьвеце.

Былі зададзеныя наступныя пытаньні:

1. Што для Вас незалежнасьць Беларусі?
2. Што менавіта Вам дала незалежнасьць нашай краіны?
3. У чым Вы бачыце небясьпеку для незалежнасьці Беларусі?
4. Ці задавальняе Вас тое, як праходзіць сьвяткаваньне Дня Незалежнасьці?
5. Што ў першую чаргу неабходна для ўмацаваньня незалежнасьці Рэспублікі Беларусь?

Васіль Быкаў:

1. Лічу, што фактычна незалежнасьці ў нас няма, яе не было, і мы застанемся залежнымі, пакуль ня будзе нацыянальнай і дэмакратычнай улады.

2. Асабіста мне дала пакуль толькі надзею на сапраўдную незалежнасьць.

3. Самая вялікая небясьпека — адсутнасьць у нацыі яснага ўсведамленьня неабходнасьці незалежнасьці.

4. Ня толькі незадаволены! Гэта было б нават сьмешна, калі б не было гэтак сумна. Такое "сьвяткаваньне" магчымае толькі ў краіне з таталітарным рэжымам.

5. Трэба, каб улада належала нацыянальна-дэмакратычным сілам. А самой уладзе што можна параіць? Мы з ёй гаворым на розных мовах.

Валянцін Голубеў:

1. Адкажу словамі з Канстытуцыі: незалежнасьць — гэта магчымасьць для майго народа мець уласную дзяржаву.

2. На сёньняшні дзень толькі надзею, бо сапраўднай незалежнасьці мы ня маем. І ўсё ж зьявілася вялікая пэрспэктыва на будучыню: як і ва ўсім сьвеце, незалежнасьць дасьць і беларусам эканамічны ды духоўны прыбытак.

3. Небясьпечна тое, што як ранейшае, так і сёньняшняе кіраўніцтва не ўспрыняла незалежнасьць як пэўную каштоўнасьць. Але самае небясьпечнае тое, што ўкладаецца ў галовы людзей: маўляў, мы кепска жывем менавіта з-за незалежнасьці. Гэта падман. Дакладней было б сказаць, што мы павінны будаваць незалежную дзяржаву, і тады будзе лепей жыць.

4. Безумоўна, не задаволены. Мне стала вядома, што міліцыя папярэдзіла: яны будуць адбіраць выявы Пагоні і бел-чырвона-белыя сьцягі падчас сьвяткаваньня Дня Незалежнасьці. З якой падставы? Ну і што, калі прынялі новыя сімвалы, але ж гэтыя, гістарычныя, нацыянальныя, ніхто не забараняў.

5. Неабходна, каб грамадзяне Беларусі ўсьвядомілі, што Беларусь ёсьць дзяржава, дзяржава з вялікай гісторыяй. Што ж датычыць палітыкаў, то яны могуць быць самага рознага колеру, а яднаць павінны на агульным — на дзяржаўнасьці. Вось гэтага і трэба дасягнуць у першую чаргу.

Генадзь Карпенка:

1. Перш за ўсё гэта стан эканомікі дзяржавы. Калі б людзі адчувалі, што стала лепей, яны б іначай ставіліся і да незалежнасьці.

2. Усьведамленьне таго, што Беларусь магла б стаць дзяржавай, якую б ведалі і паважалі ў сьвеце. На жаль, пакуль гэта застаецца на ўзроўні спадзяваньняў.

3. У тым, што некаторыя лічаць, быццам незалежнасьць — гэта абавязкова разрыў сувязяў і паварот у іншы бок.

4. Фактычна, Дзень Незалежнасьці ня стаў нацыянальным сьвятам, і гэта сумна. Сумная гэтая дэманстратыўная абыякавасьць да сьвята, якое шануецца ва ўсім цывілізаваным сьвеце.

5. Галоўнае — паказаць людзям, што краіна здольная выйсьці з сёньняшняга тупіка і дасягнуць добрага выніку. Толькі тады людзі ўразумеюць, што незалежнасьць — гэта не пустое слова. Калі б такія вынікі ўжо былі, адпала б неабходнасьць ва ўсялякіх непатрэбных рэфэрэндумах.

Валянціна Палевікова:

1. Магчымасьць разьвівацца самастойна, не ў залежнасьці ад іншых краінаў. Для народа Беларусі гэта таксама магчымасьць адкрыцьця сваёй гісторыі, сваіх каранёў.

2. Палітычныя і прафесійныя кантакты з замежжам. Таксама ўсьведамленьне страчанага і жаданьне аднавіць яго. У тым ліку і жаданьне шырэй карыстацца беларускай мовай. Гэтае жаданьне замацавалася ў мяне пасьля рэфэрэндуму. Беларускі народ спасьцігае ўсё паступова, але капітальна, і я лічу, што ён паступова спасьцігне і тыя свае памылкі.

3. Па-першае, знаходжаньне на тэрыторыі Беларусі замежных войскаў. Па-другое, навязваньне ідэі, што наша краіна ня зможа існаваць без усходняга суседа. Так, сяброўскія адносіны і цесныя сувязі патрэбныя, але гэткія ж сувязі патрэбныя і з усімі іншымі суседзямі Беларусі.

4. Цяжка жадаць у гэтых умовах сапраўды патрыятычнага сьвята.

5. Перш за ўсё трэба праводзіць незалежную палітыку.

Мікалай Статкевіч:

1. Для мяне гэта права жыць ва ўласным доме, а не кватарантам ці прымаком.

2. Пачуцьцё гонару за прыналежнасьць да сваёй нацыі; упэўненасьць, што беларусы ня будуць гарматным мясам, цацкаю ў чужых руках.

3. У эканамічнай сітуацыі, існасьць якой я бачу ў адсутнасьці эфектыўных пераўтварэньняў у эканоміцы, што вядзе да зьбяднеьня людзей, росту пачуцьця безвыходнасьці і настальгіі па адносна сытых "савецкіх" часах.

4. Не, пазіцыя ўладаў абражае ідэю незалежнасьці, самую ідэю сьвята.

5. Патрыятычныя сілы мусяць завяваць давер у большасьці нашых людзей.

Апытаньне правёў
Алег ГРУЗЬДЗІЛОВІЧ

Год заснаваньня 1902
Выходзіць з 1990
Галоўны рэдактар Ігар Гермянчук
Заснавальнік Павал Жук
Выдавец „Газэта СВАБОДА, Ltd."
Наклад 93 000
Адрас рэдакцыі:
220088, Менск, вул. Іванаўская, 56
Тэл./факс 36-24-41

Факт ёсьць факт

Стоп-кран

З-за эканамічнага крызісу вырашана замарозіць частку вытворчых магутнасьцяў на 30-ці прамысловых прадпрыемствах Магілёўскай вобласьці, сярод якіх Бабруйскі шынны камбінат, ліфтавы завод і вытворчае аб'яднаньне "Хімвалакно" ў Магілёве і інш.

Расплата

Калгасы Берасьцейскага раёну ўжо даўно жывуць у доўг. Цяпер за пратэрміноўку крэдытных плацяжоў кожны дзень яны страчваюць каля 170 млн. рублёў, тымчасам як рэалізацыя сельскагаспадарчай прадукцыі складае 150 млн. рублёў.

Аўтазлодзеі

Чыноўнікі МУС паведамілі на прэс-канфэрэнцыі, што з кожных ста скрадзеных аўтамабіляў міліцыя знаходзіць сёньня ўсяго толькі 15 машын.

Суды

1 жніўня ў Сьветлагорску пачнецца судовы працэс над маньякам, ад рук якога ў 1991-94 гадох загінулі шэсьць хлопчыкаў.

Дабрачыннасьць

Чэрыкаўскі фэрмер Марачкін ахвяраваў з уласнае кішэні 7 млн. рублёў на лекі для стаматалагічнага кабінэту раённай бальніцы. Відаць, дапякло.

Вакацыі

У Магілёўскай вобласьці пасьпяхова дзейнічае піянэрскі лагер "Паўлік Марозаў". За лета тут адпачнуць каля 700 дзяцей.

Аварыя

З вайсковага складу ля вёскі Ламы Бабруйскага раёну адбылася ўцечка ракетнага паліва "меланж".

Статыстыка

У траўні 1995 г. мінімальны заробак у Эстоніі быў прыкладна 40 USD, у Латвіі — 57 USD, у Літве — 31 USD, у Беларусі — 5 USD.

Сярэдні заробак брута ў красавіку ў Эстоніі складаў каля 190 USD, у Латвіі — 187 USD, у Літве — 120 USD, а ў Беларусі — 60 USD.

На канец чэрвеня ў Эстоніі было 36 183 беспрацоўных, у Літве — 47 300, у Латвіі — 80 600, у Беларусі на пачатак ліпеня зарэгістравана звыш 111 тысяч беспрацоўных.

Вашынгтон занепакоены

Дзяржпэпартамант ЗША распаўсюдзіў паведамленьне для прэсы, у якім даецца нэгатыўная ацэнка намерам беларускага кіраўніцтва прадаць зброю Ірану.

На запыт Вашынгтона беларускія ўлады адказалі, што яны зацікаўленыя прадаць Ірану пэўную колькасьць танкаў і БМП. Злучаныя Штаты заявілі, што не ўхваляюць такія здзелкі з Іранам.

М.Г.

Амэрыканцы ў Чарнобылі

Пяць мільёнаў даляраў, якія выдзяліў урад ЗША на мерапрыемствы па павышэньні бясьпекі на Чарнобыльскай АЭС, ужо "ў рабоце".

На вытворчае аб'яднаньне "Чарнобыльская АЭС" прыбыла група прадстаўнікоў Міністэрства энэргетыкі ЗША. Яны будуць кансультаваць украінскі бок з мэтай павышэньня бясьпекі эксплуатацыі станцыі. Цяпер амэрыканскія спэцыялісты працуюць над забесьпячэньнем якасьці на ўсіх участках вытворчасьці электраэнэргіі і рыхтуюць інструкцыі, якія закліканыя дапамагчы пэрсаналу прадбачыць ня толькі аварыйныя сітуацыі і непаладкі ў рабоце абсталяваньня, але нават гіпатэтычную магчымасьць іх зьяўленьня.

УНІАН—БелаПАН

Да ўвагі бацькоў

Будзьце настойлівыя!

Грамадзкі камітэт абароны беларускай мовы зьвярнуўся ў сродкі масавай інфармацыі з просьбаю зьмясьціць зварот да бацькоў, чые дзеці пойдуць у верасьні ў школу.

Апошнім месяцам да нас даходзяць трывожныя весткі пра тое, што ў многіх школах, якія на працягу некалькіх гадоў пасьляхова навучалі дзяцей па-беларуску, некаторыя работнікі адукацыі сталі або адгаворваць бацькоў запісваць дзяцей у беларускія класы, або палохаць, або проста груба адмаўляцца прымаць заявы.

Што ж здарылася сёлета? Чаму ў Беларусі, дзе апошнія пяць гадоў практычна не было сур'ёзных непаразуменьняў у школах на нацыянальнай глебе, раптам пачалася масавая дыскрымінацыя беларусаў па нацыянальнай (моўнай) прыкмеце?

Так, прайшоў ганебны рэфэрэндум. Але хіба ён адмяніў дзяржаўнасьць беларускай мовы? Не! Дзяржаўнасьць беларускай мовы замацаваная арт.17 Канстытуцыі, а сьвяты абавязак дзяржавы падтрымліваць захаваньне і разьвіцьцё беларускае мовы замацаваны ў Дэкларацыі аб сувэрэнітэце. Тады, можа, адмененыя законы "Аб адукацыі" і "Аб мовах"? Не!

У гэтай сітуацыі мы лічым неабходным сказаць бацькам: помніце, улады мяняюцца, а Вашым дзецям давядзецца заканчваць школу ў 2006 годзе. Безумоўна, наш народ ужо не адмовіцца ад свабоды, і праз некалькі гадоў ідэалы здаровага сэнсу і дэмакратыі будуць у пашане, як і ва ўсім сьвеце. Шкада толькі будзе змарнаванага часу і страчаных магчымасьцяў.

Таму, каб ня страціць час, не пазбаўце сваіх дзяцей перспэктываў — аддавайце дзяцей вучыцца ў беларускія школы і класы. Калі ж Вы сутыкнуліся з цяжкасьцямі пры ўладкаваньні дзяцей вучыцца па-беларуску — на Вашым баку Закон і права вучыць дзяцей на беларускай мове. Будзьце настойлівыя!

Канстытуцыя дае Вам поўнае права, каб дзеці атрымалі адукацыю на беларускай мове. Любыя спасылкі адміністрацыі школ на тое, што ў беларускі клас не набіраецца дзяцей — незаконныя. Рэкамэндаваная Міністэрствам адукацыі норма 15 ці 25 вучняў у класе — гэта норма эканамічнай абгрунтаванасьці, якая ніякага дачыненьня да выбару мовы навучаньня ня мае. Колькасьць вучняў у класе — не бацькоўскі клопат. Школа павінна вучыць на беларускай мове і аднаго вучня, што рабілася нават у 80-я гады. За невыкананьне гэтага закону юрыдычную адказнасьць нясе дырэктар школы.

Калі, нягледзячы на ўсе намаганьні, Вам адмаўляюць у прыёме заявы, зьвяртайцеся па дапамогу па наступных тэлефонах: *(0172) 33-25-11, (0172) 46-46-91.*

Грамадзкі каардынацыйны камітэт абароны беларускай мовы

"Масты" загарацца восеньню?

Прадстаўнікі дэмакратычных партыяў, што сабраліся ў сераду, 26 ліпеня, на "круглы стол" у цэнтры "Усход — Захад", заняліся падборам будаўнічых матар'ялаў для магчымых перадвыбарчых блокаў.

Імпульс да абмеркаваньня тэмы ўзаемадзеяньня дэмакратычных сілаў надала прэзэнтацыя дакладу "Парламанцкія выбары" (частка першая), што быў падрыхтаваны аналітыкамі, сабранымі ў адну каманду Анатолем Майсеням. У пэўным сэнсе ён жа спрабаваў узьняць дырыжорскую палачку і над галовамі палітыкаў, якія сабраліся за "круглы стол". Адны парады яны прымалі, іншыя ж быццам не заўважалі. Напрыклад, ніхто не пажадаў спрачацца з тэзісам аб "шасьцёрках, што аказаліся замест казыроў у руках бальшасьці ўдзельнікаў картачнай гульні пад назвай "Выбары-95". Відаць таму, што то былі словы не тэарэтыка, а практыка. Аднак не сустрэў вялікага энтузіязму і заклік да палітычнага супрацоўніцтва паміж партыямі з мэтай узьдзейнічаць на прэзідэнта для захаваньня незалежнасьці краіны. Бо можа атрымацца так, што палітычныя партыі канчаткова прайграюць "бітву за прэзідэнта" прадстаўнікам партыі ўлады. Вось тады ўжо не спатрэбіцца аніякія партыі. Таму й павінны аб'яднацца ўсе, хто зацікаўлены ў захаваньні асновы і разьвіцці грамадзянскай супольнасьці.

Аб'яднаць намаганьні як быццам ніхто ня супраць. Але як гэта зрабіць? З чаго пачынаць? Увогуле ці магчымае аб'яднаньне, калі пайшоў працэс драбленьня, абнаўленьня іміджу ці нават палітычнага дрэйфу ў той ці іншы бок? Сацыял-дэмакратычная Грамада рушыла да левага цэнтру. Аб'ядналыя дэмакраты гэтыя крокі ўхваляюць, а прадстаўнікі БНФ лічаць амаль што здрадай ці падрывам Грамады. Сам Фронт уяўляе сябе цэнтрам у палітычным спэктры краіны, з чым тэарэтычна гатовыя пагадзіцца іншыя дэмакраты, але яны ўпэўненыя, што ў грамадзкай сьвядомасьці БНФ ужо наканавана заставацца ультраправым. Улічваючы гэта, хто ж з ім цяпер захоча аб'ядноўвацца? Толькі палітычны самагубца? Гэтыя пытаньні існуюць і таксама замінаюць адзінству дэмакратычных сілаў. Ёсьць супрацьстаяньне і паміж суб'ектамі, апроч "рамантыкаў" з БНФ і "прагматыкаў", якія пачалі ладзіць палітычныя імпрэзы ў цесных пакойчыках былых музэяў. На жаль, тэарэтычныя адрозьненьні накладаюцца на крыўды часоў нядаўняга супольнага змаганьня за парламант. Хто каго пакрыўдзіў, хто каму перайшоў дарогу — усё гэта нечакана пачало ўсплываць за "круглым сталом". У выніку словы "ня трэба перааценьваць перагаворчы працэс", сказаныя прадстаўніком аб'ядналых дэмакратаў, прагучалі амаль што як заклік "пагаманілі і будзем разыходзіцца, да новай гамонкі", і былі ўспрынятыя станоўча.

І ўсё ж бяз пэўных вынікаў не абыйшлося. Пагадзіліся, што трэба ствараць агульную грамадзкую камісію для нагляду за новымі парламанцкімі выбарамі. І ня толькі. Камісія спатрэбіцца і ў выпадку рэфэрэндуму аб канфэдэрацыі з Расеяй, ідэю якога ўжо ўхапілі ў паветры насы найбольш чуйных дэмакратаў. Таксама дамовіліся, што "круглы стол" з прэзідэнтам, які ўжо пачалі забывацца, усё ж патрэбны. Падчас дыскусіі прадстаўнік БНФ нават перамог грамадоўца, пагадзіўшыся на варыянт, які больш набліжаны да прэзідэнцкіх умоваў удзелу ў "круглым стале" з палітычнымі партыямі. Што ж тычыцца супрацоўніцтва на выбарах, то амаль адзіным канкрэтным варыянтам была прапанова прадстаўніка сялянскай партыі: сэнс мае толькі жорсткі блок, афармлены паводле закону аб выбарах. Усе "паэтапныя" дамовы, якія існавалі падчас травеньскіх выбараў, скончаліся спрэчкамі і прэтэнзіямі "на ўсе астатнія жыцьцё". "Трэба спаліць за сабой масты, і тады сапраўды адбудзецца перадвыбарчы блок",— упэўненыя сяляне. Дарэчы, не адмовілася ад "блакіраваньня" ў перспэктыве і Грамада, але яе прадстаўнік абвясьціў умову: "Трэба прадугледзець механізм, які б не даазваляў вылучэнцу блока сказаць яму "Чао, крошка!" пасля перамогі. У грамадоўцаў такі механізм ужо ёсьць, але, дзякуй Богу, не апрабаваны.

Алег ГРУЗЬДЗІЛОВІЧ

Галіна Вашчанка: "Я шчасьлівая, што ў мяне такі муж"

Вянчаньне Зянона Пазьняка і Галіны Вашчанкі нехта з журналістаў ужо вынес у разрад сэнсацыяў гэтага лета на ўзроўні вялікай палітычнай падзеі. Аднак, звычайна шчасьце не падпарадкоўваецца законам палітыкі, нават калі яно выпадае вядомым людзям. Але зазначу, што жонка сп.Пазьняка — ягоны даўні аднадумца. Галіна па адукацыі — пэдагог. Працавала настаўніцай расейскай мовы і літаратуры. Скончыла аспірантуру.

— Зянон сказаў, што абавязкова трэба абараніць кандыдацкую дысэртацыю, — кажа мне Галіна. — А ў сям'і галоўны — муж!

— Галя, ты сёньня — даволі вядомы ў сталіцы чалавек, дэпутат Менскага гарадзкога Савету, інспэктар Менгарвыканкаму па выкананьні Закона аб мовах, старшыня дабрачыннага фонду "Дзеці Чарнобыля". Як я разумею, табе давядзецца ахвяраваць у пэўнай ступені сваёй палітычнай кар'ерай?

— Калі гаварыць пра маю працу, то я, папраўдзе кажучы, сама ня ведаю далейшы свой лёс, бо напярэдадні адыходу ў адпачынак мяне папярэдзілі пра скасаваньне пасады інспэктара па мовах у выканкаме. Але наогул ні пра якую кар'еру я ня думаю. Мая галоўная мэта — зрабіць шчасьлівым мужа, даць яму цяпло і любоў. Так што ніякіх ахвяраў у нашым шлюбе няма, ёсьць проста каханьне.

— Чаму Вы вянчаліся менавіта ў Магілёве?

— У нейкай ступені гэта адбылося выпадкова. Мы даўно намецілі некалькі храмаў... Ня варта тлумачыць, што ў Зянона няшмат часу на асабістыя справы, таму як выдаўся вольны дзень, так мы пачалі сазвоньвацца з нашымі касьцёламі. Дамовіліся з Магілёвам, назаўтра ж a шостай раніцы выехалі. У Магілёве я была ўпершыню, але горад выклікаў у мяне проста невыказныя пачуцьці. Калі мы ішлі да шлюбу, у касьцёле я адчувала цеплыню, дабрыню, што зыходзіла ад людзей, якія былі ў храме, ад самога касьцёла сьв.Станіслава XVII стагодзьдзя. Гэты горад я палюбіла ўсёй душой.

— Я ведаю, што сп. Пазьняк шчыры вернік, доказам — зноў жа — вянчаньне. Ці праўда, што напярэдадні таямніцы ты таксама прыняла каталіцтва— веру свайго мужа.

— Так. І тут жа хачу патлумачыць чаму. Я паважаю ўсе канфэсіі і рэлігіі, але глыбока перакананая, што муж і жонка павінны хадзіць у храм разам. А калі будзеш нешта пісаць пасьля гутаркі, то абавязкова дадай, што я пачуваюся вельмі шчасьлівай, што маю такога мужа.

Гутарыла Галіна НАВУМЧЫК

На здымку: Галіна Вашчанка і Зянон Пазьняк

Алексій II агледзеў "заходнія рубяжы"

26 ліпеня завяршыўся візіт у Беларусь Маскоўскага Патрыярха

Прыезд Патрыярха чамусьці ня выклікаў асаблівай цікавасьці ў жыхароў нашае сталіцы. Урадавае агенцтва "Белінфарм" паведаміла, што каля менскага Катэдральнага сабору (а набажэнства ладзілася на вуліцы) было "огромное стечение прихожан". У сапраўднасьці ж людзей сабралася значна меней, чым бывае звычайна на Вялікдзень. Маскоўскі Патрыярх, апроч іншага, маліўся, каб "Господь укрепил господина президента".

Лукашэнка надаваў вялікае значэньне гэтаму патрыяршаму паломніцтву, бо сёньня, на яго думку, існуе занадта шмат сілаў, якія спрабуюць "разрушить наше славянское единство". Каталікі, пратэстанты, прадстаўнікі іншых канфэсіяў, маўляў, "встали на путь, близкий к политиканству" і праяўляюць "страшную активность какого-то политического толка". Прэзідэнт краіны фактычна заклікаў Маскву кіраваць у нас духовым жыцьцём. "Калі Вы пацьвердзіце нашыя назіраньні, — сказаў ён Алексію II,— мы зробім адпаведныя прадстаўленьні." Падобныя заявы наўрад ці могуць спрыяць адзінству і спакою ў Беларусі. Трэба ўлічваць той факт, што на трох праваслаўных у нас прыпадае адзін каталік. На прэс-канфэрэнцыі Патрыярх заявіў, што 80% беларусаў сваімі каранямі "уходит в православие" і заклікаў вярнуцца да "веры отечества".

У час сустрэчаў з Алексіем II прэзідэнт Лукашэнка прызнаўся, што выхоўваўся ў атэістычнай сям'і, аднак "цудоўна разумее справу Расейскай праваслаўнай царквы". Ён сказаў, што нельга дапусьціць расколу і сэпаратызму ў праваслаўі. Якім чынам гэта будзе рабіцца — прэзідэнт не сказаў.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Начальства і духавенства пакляліся ў вернасьці

У Гарадзенскую вобласьць Маскоўскі Патрыярх прыбыў у нядзелю 23 ліпеня.

Спачатку ён наведаў царкву ў Іўі, пераробленую нядаўна з дзіцячага садка. Потым была сустрэча з жыхарамі райцэнтра на плошчы Леніна. Япіскап Канстанцін пахваліўся правялебнаму, што цяпер у заходніх раёнах Беларусі будуецца і аднаўляецца 41 царква (гэта, маўляў, значна больш, чымся касьцёлаў). Алексій II адчуў адыёзнасьць сітуацыі і пастараўся яе загладзіць. Бо мэта наведваньня ім менавіта заходняй часткі Беларусі відавочная. Тут, у параўнаньні з уплывам касьцёлу, расейская праваслаўная царква выглядае значна слабейшай. Вось маскоўскі патрыярх і прыехаў падмацаваць дух сваёй паствы і духавенства.

У той жа дзень увечары Патрыярх са сьвітай прыбыў у Горадню. Пасьля малебну і вячэры ён заначаваў у былым вуніяцкім жаночым кляштары. Мітрапаліт Філарэт начаваў у эпархіяльнай управе. А астатнія — у гатэлі "Гродна". Алексія II суправаджалі тры ахоўнікі, фотакарэспандэнт і нават летапісец Чарнавус.

Кульмінацыяй наступнага дня стала сустрэча з грамадзкасьцю ў тэатры. 550 запрашэньняў на яе распаўсюджвала эпархія, а 150 — улады. Перад уваходам у тэатар сабраліся яшчэ некалькі дзесяткаў чалавек, але міліцыі было значна больш. Усе, з кім мне даводзілася размаўляць, сыходзіліся на тым, што, калі б да нас прыехаў Папа Рымскі, людзей было б непараўнальна больш.

Адкрыў сустрэчу старшыня аблвыканкаму А.Дубко. Прамова яго была даволі цікавай. Кіраўнік вобласьці, у прыватнасьці, заявіў, што большасьць жыхароў Беларусі шкадуюць аб распадзе Савецкага Саюзу. Далей ён гаварыў, што Гарадзеншчына была фарпостам расейскай імпэрыі і што суседзяў не выбіраюць, таму мы стараемся з імі жыць дружна... "Амаль адзінай нітачкай, якая зьвязвае нас з Расеяй, застаецца праваслаўная царква," — сказаў ён, а потым абвесьціў ужо зусім нечаканае: "Мы вас просим превратить эту ниточку в титановую плеть, которая бы никогда не порвалась".

Напэўна, у той момант ён ня скеміў, што плецьцю сьцябаюць, караюць, а ніяк ужо не мацуюць.

Далей Ваўкавыскі пратаярэй Уладзімер Кішкун з замілаваньнем пакляўся маскоўскаму госьцю ў тым, што духавенства застаецца "верными и преданными чадами РПЦ, находящимися в радостном и полном послушании вашему святейшеству" (можна меркаваць, што пасьля праблемаў з украінскай царквой пачуць такія словы Маскоўскаму Патрыярху было прыемна).

А затым далі сказаць каталіцкаму біскупу, Аляксандру Кашкевічу. Ён быў запрошаны на ўсе мерапрыемствы як прадстаўнік Касьцёлу. Параўнаўшы Нёман з раздарожжам культураў і канфэсіяў, біскуп таксама параўнаў яго з ракой, на берагох якой нарадзілася хрысьціянства, якое тады было адзіным. Ён прапанаваў менавіта тут зрабіць крокі да ўмацаваньня сувязяў паміж праваслаўем і каталіцтвам напярэдадні 2000-гадовага юбілею хрысьціянства, да чаго заклікае Папа Рымскі. Першым такім крокам, на думку біскупа, стаў прыезд у Горадню Алексія II. Аляксандар Кашкевіч выказаў спадзяваньне, што тут пабывае таксама і Ян Павел II. Дарэчы, біскуп заўважыў, што "пасьля развалу таталітарна-атэістычнага рэжыму вялікая роля ў пабудове дэмакратычнай Беларусі належыць дзьвюм асноўным канфэсіям — праваслаўнай і каталіцкай", назваўшы іх цэрквамі-сёстрамі, якія вызнаюць адзінае Эвангельле.

У адказ Алексій II падзякаваў біскупу. Але выступ самога Патрыярха быў даўгаваты, з паўторамі. Ён часта спыняўся, як бы ня ведаючы, што сказаць далей. У прыватнасьці, ён успомніў II Сусьветную вайну. Перамога ў ёй, як сказаў Патрыярх, была зьдзейсьнена дзякуючы таму, што "быў адзін народ, шматнацыянальны народ". Карацей, з аднаго боку, ён стараўся гаварыць пра розныя цяпер краіны — Расею і Беларусь, але адчувалася, што яму таксама знаёмая настальгія па "адзінай" дзяржаве і народзе.

Мітрапаліт Філарэт падзякаваў госьцю за візіт "в Гродненскую епархию Московского патриархата".

Увечары А.Дубко наладзіў у гонар гасьцей банкет. А наступнай раніцай, у аўторак, Алексій II наведаў Каложу і цераз Белавежскую пушчу паехаў на Берасьцейшчыну.

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

У Берасьці Патрыярха задарылі дыванамі

У Берасьці Патрыярх таксама правёў запланаваную сустрэчу з грамадзкасьцю (у абласным драматычным тэатры), на якой прысутнічала пераважна начальства.

Старшыня аблвыканкаму Ул. Заламай уручыў высокаму госьцю дыван тутэйшай вытворчасьці з вываю Ягонай Сьвятасьці. Уперад, дарэчы, на камбінаце выраблялі дываны з партрэтам Леніна.

Цікава, што ад Берасьцейскай Эпархіі Алексію II быў падораны таксама дыван, але з вываю арліцы, якая нібы сімвалізуе ўладу Патрыярха. А ўлада гэтая, як было сказана, мусіць "простираться от Москвы и до самых ее окраин"...

Ігар БАРАНОЎСКІ

А тым часам у Варшаве...

Кардынал Беларусі Казімер Сьвёнтак адправіўся ў польскую сталіцу атрымліваць адну з самых высокіх узнагародаў РП — камандорскі крыж з зоркай ордэна "Адраджэньне Польшчы". Уручаць крыж будзе прэзідэнт Лех Валэнса.

А.Д.

Пошта

Чаму мяне не выпускаюць за мяжу?

Шаноўны спадар Прэзідэнт! Чаму я не магу зьезьдзіць у Беласток (Польшча) на веласіпедзе? Я буду вельмі ўдзячны, калі Вы пераадрасуеце гэтае пытаньне тым урадавым структурам, ад якіх канкрэтна залежыць вырашэньне гэтай справы.

Сапраўды, чаму? Замежны пашпарт у мяне ў парадку, веласіпед ёсьць, і я здольны праехаць на ім нават 100—150 км за дзень (гэта значыць, у два разы болей за тую адлегласьць, што ляжыць паміж Горадняй і Беластокам). Я таксама маю ў Беластоку сяброў, у якіх магу атрымаць начлег і харчаваньне. Але вось чаго ў мяне няма, дык гэта "лішніх" грошай, што дазволілі б адведаць маіх польскіх сяброў, карыстаючыся аўтобусам або цягніком, як гэта робяць "белыя" людзі.

Сапраўды, дзе ўзяць 10 даляраў на квіток, калі Вы, прабачце, сваёй незразумелай палітыкай давялі мяне і большасьць беларускага народу да такой галечы, што я не магу нават купіць сабе кавалак якаснай кілбасы. Мой штомесячны заробак — гэта ўсяго толькі 350 тысячаў беларускіх рублёў, і ня думайце, што я нейкі там "бомж", гультай альбо невук. Гэты ліст я б мог напісаць на пяці мовах, але ў нашай "бананавай" рэспубліцы лепей быць "завхозом", чым настаўнікам.

Да сказанага застаецца дадаць, што летась я ўжо спрабаваў пераехаць беларуска-польскую мяжу на веласіпедзе ў Брузгах (25 км ад Гародні), але ўдвая маладошы за мяне памежнік заявіў мне: "Эй, мужик, осади назад! Здесь тебе не велосипедный, а автомобильный переход! Понял?"

Нет, не понял, господин Президент! Кажуць, што дзяржава існуе дзеля асобы, а не асоба дзеля дзяржавы. Але гэта ў так званым цывілізаваным сьвеце, да якога Беларусь, відаць, не належыць. А можа, ужо належыць, ды памежнікім пра гэта не патлумачылі?

Дарэчы, ня ведаю, як веласіпедыстам, але ўладальнікам матацыклаў польскі бок перасякаць мяжу не забараняе; а ў нас ахова мяжы не дазваляе мне, карэннаму жыхару Гародні і ўладальніку мапеда, нават гэтага!

Барыс ГНІДКО, 49 гадоў, настаўнік замежных моваў

P.S. З адміністрацыі прэзідэнта 16.05.95 г. мне паведамілі, што гэты ліст "накіраваны на разгляд" у Галоўную ўправу пагранвойскаў. Але адтуль няма ніякіх зьвестак. Можа быць, праз СВАБОДУ ўдасца пачуць адказ?

Гуркі ў памежнай зоне

Пагранзона — гэтае слова выклікае сёньня ў многіх жыхароў Гародні толькі непрыемныя пачуцьці.

Рэч у тым, што раней пагранзона закранала толькі Гарадзенскі, Бераставіцкі і Сьвіслацкі раёны, якія мяжуюць з Польшчай. Цяпер памежны рэжым уведзены яшчэ ў пяці раёнах на мяжы з Літвою. У выніку гэтага лецішчы многіх гарадзенцаў апынуліся "пад каўпаком".

Каб паліць свае гуркі або сарваць парэчкі, процьме гараджанаў трэба хадзіць па розных канторах, каб атрымаць пропуск. А гэта ў нас заўсёды было няпроста. Аднак, нават маючы дазвольную паперку, вы ўсё адно ня зможаце запрасіць да сябе сяброў або сваякоў: іх не прапусьцяць.

Раней шмат гарадзенцаў без праблемаў дабіралася да сваіх лецішчаў дызэльным цягніком, што ходзіць да станцыі Парэчча, адкуль рукой падаць да Літвы. Аднак цяпер квіткі прадаюць толькі тым, хто мае пропуск. У Парэччы, між іншым, знаходзяцца вялікі санаторый, а таксама чыстае возера, ля якога любілі адпачываць жыхары абласнога цэнтру. Цяпер людзей змушаюць да хітрыкаў: яны альбо бяруць квіткі да іншага прыпынку, а самі едуць да канца, альбо выходзяць на папярэднім паўстанку і пешкі ідуць да Парэчча.

Дарэчы, улады нідзе не папярэдзілі пра такі парадак. Усё было зроблена як звычайна — зьнянацку і па-савецку строга, што вельмі ўскладніла людзям і без таго няпростае жыцьцё.

Адам ЗАНЕЎСКІ

Палякі могуць сарваць беларускі “кантракт стагодзьдзя”

Ня толькі беларусы хочуць выйсьці на пакістанскі рынак. “Кантракт стагодзьдзя”, пра які нядаўна трыумфальна распавядаў наш урад і які датычыць продажу Пакістану буйной партыі трактароў, могуць сарваць палякі.

У сярэдзіне ліпеня польскі і пакістанскі бакі падпісалі ў Варшаве новае гандлёвае пагадненьне. “Усё болей польскіх фірмаў вострыць зубы на пакістанскі рынак”,— піша варшаўская *Gazeta wyborcza*. Адной з іх зьяўляецца “URSUS” — завод, які выпускае вядомыя ў сьвеце трактары. Палякі хочуць прадаць Пакістану 15 тысячаў сваіх трактароў на агульную суму 100 млн. даляраў. Гэта дакладна той самы кантракт, пра які ўжо даўно заяўляе афіцыйная беларуская прапаганда, пераконваючы, нібыта весь-весь з Пакістану пацячэ рака даляраў.

Палякі ведаюць аб намерах Менску, які зьяўляецца іхным галоўным канкурэнтам у пакістанскай прагарме “трактарызацыі ўсёй краіны” і ведаюць, што беларускія трактары будуць таньнейшыя за польскія. Спадзяюцца аднак, што польскія “URSUSY” ужо добра вядомыя на пакістанскім рынку. У мінулым годзе Ісламабад купіў у Польшчы 8000 трактароў.

Уладзімер ШНУРОВІЧ

Улады стварылі праблему вакол дошкі

Будынак пасольстваў Вялікабрытаніі і Італіі ўпрыгожыла мэмарыяльная дошка, прысьвечаная Францішку Скарыну.

Гэта дакладная копія той, якая ўстаноўлена ў Італіі на сьцяне Падуанскага ўнівэрсітэта па ініцыятыве былога міністра замежных справаў Пятра Краўчанкі.

Меркавалася ўрачыста адкрыць мемарыяльную дошку ў дзень наваселья пасольстваў, аднак адкрыцьцё не адбылося, бо італьянская амбасада не дачакалася дазволу ад менскіх уладаў.

Першы намесьнік міністра замежных справаў Валерый Цэпкала лічыць, што дошка ня мае ніякага дачыненьня да будынку, дзе разьмясьціліся амбасады. І ўвогуле — “магчыма, англічанін не захацеў”. Як паведамілі ў амбасадзе Вялікабрытаніі, там ніхто ня супраць адкрыцьця дошкі. “У Вялікабрытаніі шырока вядомае імя Францішка Скарыны і высока цэніцца”.

Неверагодна, што беларускія ўлады ня хочуць увекавечыць у Менску імя нашага знакамітага асьветніка і першадрукара. Тым часам у красавіку гэтага года Міністэрства замежных справаў аднавіла перамовы з кіраўніцтвам Чэхіі, каб устанавіць помнік Францішку Скарыну ў Празе, менавіта ў старадаўняй частцы горада. Адліты помнік знаходзіцца ў менскіх майстэрнях. Як паведаміла начальнік аддзела культуры, навукі і адукацыі МЗС Натальля Жылевіч, “чэшскі бок вельмі сур'ёзна і насьцярожана ставіцца да гэтай справы, бо яшчэ ня ўсім вядомым дзеячам Чэхіі ў Празе ўстаноўленыя памятныя знакі. І ў гэтым бачыцца паважнае стаўленьне да ўласнай гісторыі”.

Аднак ёсьць дамоўленасьць адкрыць мемарыяльную дошку Францішку Скарыну і ў Празе — на старым будынку, дзе разьмяшчалася скарынаўская друкарня.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Людзі Сабчака едуць купляць бульбу

“Халява, сэр!” — гэты выраз са старога анэкдоту згадваецца, калі бачыш энтузіязм, з якім едзе ў Менск дэлегацыя прадстаўнікоў мэрыі Санкт-Пецярбургу.

Калі прэзідэнт Лукашэнка паабяцаў нават адабраць у насельніцтва ўсю “прадавольственную картошку” і аддаць яе Паўночнай Пальміры, бацькі гораду пачалі на дзіва аператыўную працу, каб скарыстаць гэты шанец. Мытняў няма, прадукт танны — вось і вырашэньне харчовай праблемы для пяцімільённага гораду. А ў абмен на гэта дзеці беларусаў, што ваявалі за Ленінград, змогуць бясплатна паступаць у ВНУ Санкт-Пецярбургу.

...Ледзь ня тры гады беларуская дыяспара гораду намагалася прабіцца праз бюракратычныя рагаткі, каб стварыць гандлёвы дом і пры ім — культурны цэнтар. Уладзімер Чураў, вядомы сьпецыяліст па знешніх сувязях мэрыі (адзін з арганізатараў сёньняшняга візіту ў Менск), тады прызнаўся, што надта ня любіць розных нацыянальных ініцыятываў, бо заўсёды яны абарочваюцца лішнім клопатам для мэрыі. З прадстаўнікамі ж беларускай суполкі ён павітаўся: “Привет бульбашам!” Адзінае, што засталося беларусам па прынцыпе: “на табе, Божа, што нам нягожа!” — разбураная праваслаўная царква, рэстаўрацыя якой можа абыйсьціся ў мільярды рублёў. Такіх грошай у суполкі, вядома ж, няма. Але часы мяняюцца. Зараз мэрыя выступае за стварэньне гандлёвага дому (але без удзелу беларускай дыяспары).

Неўзабаве гэты самы Чураў пазнаёміўся і пасябраваў з Лукашэнкам, што і ня дзіўна: наладжваючы сувязі з краінамі Балтыі, ён сябраваў з лідарамі Інтэрфронтаў, у Піцеры ж быў актывістам партыі Руцкога. Чураў вельмі злуе, калі пісерская прэса піша пра Аляксандра Рыгоравіча без асаблівай пашаны: “Вось у ”СМЕНЕ” фота: прэзідэнт у носе калупаецца. Ну, я разумею, каб Сабчака на гэтым злавілі — з яго адукацыяй і выхаваньнем... А што з Лукашэнкі ўзяць... Такі “сільны” палітык...”

Пецярбургская дэлегацыя плануе заключыць у Менску шэраг дамоваў: аб закупцы прадуктаў (банкі Пецярбургу даюць на гэта грошы), аб узаемных пастаўках машынабудаўнічай прадукцыі, аб пастаяннай выставе вырабаў піцерскай прамысловасьці, а таксама аб удзеле беларускай сельскай гаспадаркі ў выставе “Российский фермер-95” (фэрмэраў у самой Расеі — кот наплакаў, гаспадарамі розныя “АО” — былыя саўгасы).

Калі ў Пецярбургу карэспандэнты пыталіся ў Лукашэнкі, якія гарантыі ён дасьць, што ўсе падпісаныя пагадненьні будуць выкананыя з беларускага боку, прэзідэнт сказаў, што ягонае слова і ёсьць гарантыя. На скаргі пра кепскую авіясувязь ён адказаў, што дасьць самалётаў колькі ўлезе. А калі пісаўся гэты матар'ял, прыйшла інфармацыя, што дэлегацыя паедзе ў Менск толькі на наступны тыдні. Візіт адкладзены, бо з беларускага боку нейкая замінка з... самалётамі.

Ганна НАДЗЕІНА
Санкт-Пецярбург

Савет бясьпекі паклаў вока на прэстыжныя кватэры

У Менску ўзьнік чарговы скандал, зьвязаны з разьмеркаваньнем кватэраў у новым прэстыжным доме, які пабудаваны на вуліцы Трактарнай (паблізу ад Пляцу Перамогі).

Сюды меліся засяляцца бескватэрныя афіцэры з Міністэрства абароны. Аднак, як толькі справа дайшла да разьмеркаваньня кватэраў, у прэзідэнцкай адміністрацыі і сярод новага вайсковага начальства знайшліся жадаючыя пашырыць сваю жыльлёвую плошчу. У прыватнасьці, гэта дзяржсакратар Савету бясьпекі Віктар Шэйман і ягоны памочнік Віктар Міклашэвіч, якія ўжо маюць кватэры ў сталіцы. У справу быў вымушаны ўмяшацца вайсковы пракурор Анатоль Глюкаў. Днямі ён накіраваў прадстаўленьне міністру абароны і старшыні Партызанскага райвыканкаму г.Менску. А.Глюкаў запатрабаваў “спыніць афармленьне ордэраў да заканчэньня пракурорскай праверкі”, бо кватэры павінны разьмяркоўвацца “у рамках сацыяльнай справядлівасьці”.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Савецкая ўлада падымае рукі

Ужо ў 12-ці раённых цэнтрах Магілёўскай вобласьці сэсіі мясцовых Саветаў прагаласавалі за тое, каб аб'яднаць два Саветы (раённы і гарадзкі) у адзін.

Аднак у Слаўгарадзе, Чэрыкаве і Бялынічах гэтую ідэю дэпутаты не падтрымалі. Як вядома, ініцыятыва аб'яднаньня Саветаў сыходзіць ад прэзідэнта, але юрыдычнае правядзеньне яе патрабуе адпаведных зьменаў у заканадаўстве.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

Сергей Дубавец

Строй, в котором мы живем

Наши люди имеют весьма слабое представление о том, что же в конце концов должно произойти с их страной, с жизненным устройством, с ними самими, — в результате "всех этих перемен". Переходный период слишком затянулся и уже достаточно опостылел. Так и не ясно, куда он приведет. Карикатура на реформы напрочь отбила желание любых перемен. Слова "демократия", "свобода", "права человека" превратились в пустой звук, так и не проникнув в сознание человека. Представления о том, что перемены произойдут экстенсивно — достаточно ослабить контроль ЦК, рассказать правду об истории, ввести независимость, и народ возродится к труду и новой самостоятельной свободной жизни, — потерпели полное фиаско. Никаких изменений в человеке не произошло. Он тот же советский, хоть и освобожденный внешне, но тем более зажатый и обозленный внутри. Он просто не знает, как можно жить иначе.



CIM

Не унижать!

Что наиболее отличает наших людей от населения бывших соцстран и тех бывших союзных республик, где перемены действительно произошли, где вся жизнь перестроилась на новые рельсы и уже ощущаются позитивные результаты реформ, — это сами люди. Они не такие. Не так, как наши, рассуждают, не так ведут себя, даже одеваются не так. Они уже не обозлены, не грызутся между собой, нормальные — это они сами нормализуют свою жизнь. На вас никогда не накричат в госучреждении, вам улыбнутся в магазине и постараются угодить в фирме. Вы ощутите некоторую свою человеческую значимость, а значит, вновь поверите в свои возможности и в собственное великодушие. Человек не должен унижать другого человека. Пустые слова? Действительно, нашему человеку, постоянно унижаемому и унижающему, этот смысл не просто объяснить словами. Самый верный способ — показать, как это бывает в жизни, дать возможность попробовать, поверить и захотеть самому.

Прагматик заметит, что надо сперва изменить экономические и социальные отношения. Нужны реформы. А помоему, сперва нужно этих реформ захотеть, причем зная, чего именно ты хочешь. Может быть, потому и не идут у нас никакие реформы, что люди не хотят, а не хотят, потому что не знают, что это такое — частная собственность, правовые отношения, гражданское сообщество. Обо всем этом наши люди имеют извращенное и потому предвзятое представление.

Информационная блокада

Средств массовой информации о мире в Беларуси нет. Белорусы пользуются только российской информацией — и о соседних странах Балтии, Украине, Польше и самой России, и о Чечне, и о Югославии... Российские же СМИ дают лишь идеологизированную информацию — с точки зрения огромной и могущественной державы. Кроме того — это всегда пристрастная информация "одной из воюющих сторон". Лейтмотивом российских новостей всегда проходит отношение правящей российской элиты к тем или иным событиям и деятелям, а также традиционная российская неприязнь к "западничеству" — ко всему доброму и плохому, что придумано, найдено, вымучено там. Российские журналисты рассуждают об особенном историческом пути своей страны, состоящей из европейской и азиатской частей, о пути, вымощенном вперемешку христианскими и мусульманскими ценностями, о синтезе разных рас, менталитетов, предопределений. Именно в такой мировоззренческой упаковке получают белорусы информацию о мире. Она не соответствует ни истории, ни географии, ни ментальности нашим собственным, нашей страны — небольшого государства в центре Европы. Тем не менее, пять российских телеканалов и целиком ориентированный на них один белорусский, провинциально-российская по существу пресса и белорусское радио, где информация скорее случайна, — вот и все источники знания нашего человека о том, что происходит вокруг.

Что наш человек знает о войне в Чечне? С первого дня этой войны и по сегодняшний день все телекомпании мира ежедневно включают информацию о последних чеченских событиях в свои информационные выпуски — в Америке, Франции, Германии, Испании, Польше, Литве (где, для сравнения, 6 только литовских телеканалов) люди "в курсе". Причем беспристрастно, так как это не участвующие страны, что, впрочем, не исключает разницы во мнениях комментаторов. Конечно, там все только и делают, что жутко ненавидят Россию, однако прежде всего речь идет о наиболее полной "голой" информации, без комментариев. Во всех этих странах и в странах СНГ (кроме России и Беларуси) телевидение показало мастерски сделанный эстонскими кинодокументалистами из материалов их украинских коллег фильм о Чечне и о всей нашей постсоветской жизни. Каждый вправе делать свои выводы, но каждый должен иметь право на полную информацию, как и на хорошие фильмы тоже.

Для Беларуси чеченская тема особенно важна. Ведь страна, которая планирует войти в состав Российской Федерации, должна отчетливо представлять себе, какой ценой можно оттуда выйти. Еще через десять или двадцать лет мир изменится вокруг нас, и стоит ли нам принимать необратимые решения, которые лягут на плечи наших детей и внуков. Ведь одним только вхождением в Россию мы не гарантируем для них лучшего будущего. Даже если нам так кажется. Поэтому, думаю, что именно Беларусь должна сегодня во все глаза следить за чеченскими событиями, с рассказа о которых ежечасно вот уже полгода начинает свои выпуски русская служба радио "Свобода" — наиболее доступный у нас из числа полных и профессиональных независимых информационных источников.

Но Беларусь об этом не знает. Более того, это как бы неинтересно. Это как бы не о нас. Похожая ситуация — с Югославией. Российские СМИ традиционно поддерживают сторону агрессора — сербы и православные, и пишут кириллицей, и в маленькой Югославии ощущают себя также, как русские в СССР — старшим обиженным братом. Весь европейский, по крайней мере, мир уже несколько лет с головой "окунут" в югославские события. Для нас это — тоже не слишком интересно. Потому что — не своей подсознательно интерпретации. Между тем, тамошний конфликт возник на весьма похожей на нашу почве. Люди одного этноса, с одним языком, разделились по религиозному принципу на разные нации — православных сербов, католиков хорватов и мусульман босняков. Для белорусского народа, извечно разделенного на несколько религий — православных, католиков и протестантов — это серьезный опыт того, как возникают конфликты, а тем более войны. Возможно, пока нас спасает только то, что мы ЕЩЕ недостаточно религиозны. А что будет завтра?..

Приведенные два примера можно дополнить всеми остальными примерами мира. Мир нам неинтересен. Мы получаем его не в своей упаковке. Я имею ввиду не столько язык, сколько подачу и интерпретацию новостей и событий. Наши журналисты, как правило, творчески аморфны, неподвижны и лишены профессионального достоинства. А наше государство еще не определилось со своими интересами, не выработало свою идеологию, чтобы давать новостям адекватную интерпретацию.

Причем наше государство к этому и не стремится. Оно не знает, какое будущее оно строит и вообще к подобным планам относится скептически. Точно так же, как его руководитель, который считает, что программа президента должна быть "на одной странице", а всю остальную работу он не без иронии отдает в распоряжение абитуриентов на вступительных экзаменах. Мол, им жить, вот пусть они и придумывают себе какое-нибудь там государство...

Если бы можно было, я переселил бы весь наш народ вместе с его президентом куда-нибудь в Польшу или в Литву. На годик, не больше. Ведь лучше один раз увидеть. Обжиться в условиях более нормальной страны, близкой нам по опыту, духу, прошлому. Среди стран и народов нашего типа преуспел тот, кто перестал заниматься маниловщиной, придумыванием оригинального исторического пути, ничего при этом не делая. Преуспел тот, кто начал работать по образцам. Ведь в нашей ситуации, в ситуации небольшой страны в центре Европы, все давно изобретено и придумано. Остается только понять самих себя, понять других и сделать свое чудо — экономическое, политическое, культурное.

Где теперь Берлинская стена?

В этом смысле наиболее полезными были бы поездки нашего человека в Вильню (Вильнюс) — давнюю белорусскую столицу, а сейчас столицу республики, которая первой в Советском Союзе начала реформы и первой вышла из состава СССР. Здесь одновременно есть две полезности — посмотреть, что же из этих реформ получается в реальности и ощутить вечность собственного народа, его культуры и государственности. Но, увы, как раз сюда путь заказан.

Кто-то из белорусских руководителей недавно сказал, что наши отношения с Литвой могут быть эталоном для других европейских стран. Каково представление об эталоне! За последние пять лет в отношениях с Литвой действительно проделано все то, что делалось в это время в отношениях между другими странами Европы, только наоборот. По сути здесь, где кончается Раковское шоссе, и еще на протяжении 700-километровой границы была возведена новая Берлинская стена. Не иначе, из камней той, которую разрушили в Германии. Съездить из Менска в Вильню сегодня не то, что дорого или далеко (180 км), а попросту невозможно. И не то что простому туристу, но и историку, желающему поработать в виленских архивах, и литератору, ищущему контактов с литовскими коллегами, группе школьников, стремящихся увидеть дом, в котором печатал свои книги Скарына, площадь, на которой был повешен Калиновский, адреса первых белорусских газеты, школы, театра... Невозможно. Не пустят. Таков "эталон".

Более того, даже позвонить из Менска в Вильню может только богатый. Минута — доллар. Кстати, из Вильни в Менск — вдвое дешевле. Словом, глухая стена, которая чем дальше, тем становится глуше. Как в материальном мире, так и в духовном. 500 лет мы с литовцами жили в одном интернациональном государстве под единым древним государственным символом. "А зачем нам с литовцами один герб?" — эти слова А.Лукашенки — не что иное, как выверт какого-то пещерного национализма. А скорее — просто незнание истории, нелюбовь к собственным предкам и их реликвиям. Но сейчас и в этом смысле мы с литовцами разделены Берлинской стеной. Возможно, это — стена нового разделения Европы или даже мира — на "наших" и "чужих".

* * *

А теперь давайте подведем черту. Что мы имеем сегодня в сравнении с нашим советским прошлым и с предполагаемым "цивилизованным будущим"?

Наш человек не имеет никакого доступа к информации, в сравнении с какимнибудь обычным поляком или немцем, и имеет вдвое меньше информации, чем в советские времена. Вы уже не выпишете, как раньше, эстонскую или украинскую газету, не купите французский журнал. Да и на российскую прессу нужно слишком много денег.

Наш человек не стал законным собственником (а это первая буква в любом разговоре о реформах), то есть не изменил свой статус рабской зависимости от государства — в отличие от человека с запада, но лишился многих социальных гарантий — в сравнении с гомо советикусом.

Этих двух пунктов достаточно, чтобы за А.Лукашенко ответить на вопрос, на который он еще ни разу не смог ответить — какой же строй мы создаем в Беларуси? Мы урезаем и извращаем советский строй. Ничего существенно нового или иного у нас не произошло. Мы живем в укороченном и покалеченном "социализме". Отсюда вполне понятное желание людей вернуться назад. Тем более, что прошлые "зажимы" основательно забылись за эти пять лет.

Правда, при этом ничем не оправдано нежелание реформ, отвращение к переменам, запугивание неизвестным будущим, ставшее сегодня едва ли не единственной идеологией наших правителей. В Беларуси никаких реформ не только не было и нет, но никто даже не знает, что это такое. Напуганных какими-то эм-эммами, обставленных стенами и лишенных опеки государства людей посещают все более деструктивные мысли и желания. Но правители могут сидеть спокойно. У наших людей для бунта нет воли. Наши люди будут медленно мученически угасать в созданных им условиях вчерашнего полустроя. Наши люди слишком зависимы от властей, достигших своего человеческого потолка и уже не способных изменяться, развиваться, расти.

Поэтому когда-нибудь какие-то позитивные изменения начнутся у нас не с властей, а с обычного человека, с его открытия. Вдруг эта коварная цэрэушная пропаганда все-таки проникнет через наши мощные стены, в наши средства массовой деградации, в наши умы, и мы увидим, что жить можно не так, как живем мы, в постоянном бесплодном напряжении, но и иначе, лучше, нормальнее. Когда-нибудь все начнется с открытия...

2. Пенсионные системы вселяют надежду

(Начало в предыдущем номере)

Импровизации с пенсиями присущи не только России. В Эстонии появились шесть частных пенсионных систем, принимавших деньги на депозиты, прежде чем правительство наконец представило свою версию закона о фондах. (Интересно, что после этого события в живых остался лишь один из них.) Литва выбрала распространенную в Германии систему пенсионного обеспечения, базирующуюся на внутренних фондах предприятий, однако, дальше декларации намерений дело не двинулось. Большинство литовских компаний охотно пользуются этим,требуя от работников делать личные пенсионные взносы. Создаваемые таким образом фонды используются управляющими в интересах компании. В Болгарии слабостью правил, регулирующих формирование коллективных пенсионных схем воспользовались не частные фирмы, а крупные госпредприятия. Куда инвестируются средства этими фондами, для болгарских аналитиков остается загадкой.

В Венгрии создавать частные пенсионные фонды разрешено только частным лицам (не организациям), для этого необходимо, чтобы не менее 15 человек объединили свои средства.

Начав свой путь с разных стартовых позиций, Чешская Республика и Словения проделали наибольший путь в реформировании пенсионных систем. Устранив юридические барьеры на пути формирования частных пенсионных фондов, обе страны открыли возможность к бурному развитию новых пенсионных схем.

Интересно, что чехи не отказались от своей прежней схемы "деньги — сегодня", но кардинально трансформировали ее. К концу столетия это будет просто система социальной защиты престарелых, отражающая "солидарность пожилых и молодых". Система "деньги — сегодня" будет финансироваться из постоянных налогов на зарплату. Если пенсионеры хотят получить больше, они должны вкладывать собственные деньги в любую из 48 частных пенсионных схем, которые сегодня конкурируют между собой.

Чтобы поощрить такие инвестиции, правительство обещает задействовать часть личных сбережений пенсионеров. Так, если пенсионер ежемесячно вкладывает 100 крон в частный пенсионный фонд, то как только этот взнос регистрируется в министерстве финансов, дополнительные 40 крон автоматически переводятся из госбюджета на счет этого пенсионера. Чем больший взнос делает пенсионер, тем больше сумма, которая переводится из госбюджета на счет этого пенсионера и можно получить до 120 дополнительных крон в месяц при величине вклада размером 500 крон. В I квартале 1995 года государство таким образом направило на личные счета пенсионеров 1 миллиард крон (приблизительно 50 млн. USD).

Конкуренция между пенсионными фондами — это основа как для увеличения доходов фондов, так и для усиления подотчетности их руководителей. Чешские фонды сейчас отчаянно борются за счета пенсионеров, которые с легкостью могут сменить один фонд на другой. Менеджеры быстро учатся оценивать свою деятельность. Представитель министерства финансов высказал мысль, что конкуренция за пенсионера приведет к тому, что менеджеры фондов, стремясь продемонстрировать высокие доходы фирмы, будут стремиться найти удачу, инвестируя в краткосрочные проекты, пренебрегая долгосрочной стабильностью. В этом заключается основная причина, по которой министерство запрещает фондам инвестировать непосредственно в чешские ценные бумаги, а также ограничивает 10 процентами часть средств фонда которые он может депонировать в одном коммерческом банке. Краткосрочный прицел, полагает руководитель частного Penzijni Fond, четвертого из пяти крупнейших в стране фондов, Богумил Долейши, "это игра, в которую играют только глупцы".

Менеджеров иностранных пенсионных фондов привлекают перспективы развития своего бизнеса в странах Восточной Европы и бывшего СССР, отталкивают их высокий риск и жесткое государственное регулирование. Лишь в Словении пенсионным фондам предоставляется свобода выбора в том, где инвестировать, дома или за рубежом. Но даже там в конце 1994 г. был издан закон, требующий, чтобы пенсионные фонды, действующие в стране, были инкорпорированы в самой Словении. Инвестиции, осуществляемые посредством нарождающихся фондовы рынков, крайне нестабильны, и это является шоком для менеджеров пенсионных фондов. Рискованность предприятий, называемых пенсионными фондами, будет уменьшаться по мере роста и развития рынков капитала. Новые рынки в первые годы своего существования нестабильны по вполне понятным причинам. Инвесторы ощупью приходят к установлению равновесных цен, мелкие инвесторы доминируют за счет наличия относительно стабильных институтов (к числу которых принадлежат и пенсионные фонды), законодательная база и регулирование несовершенны, мелкие биржи часто становятся жертвами манипуляций. Однако по мере роста рынков эти качества будут постепенно исчезать.

Разделяя все эти опасения, правительство Словении в прошлом году создало службу надзора за страховой деятельностью, подчинив ее министерству финансов. Чешская Республика, Венгрия, Эстония, Латвия и Литва следуют этим же путем, образуя комиссии по надзору за пенсионными фондами. Вновь создаваемые агентства призваны навести некоторый порядок на соответствующих рынках. Учиться приходится много и помогают коллеги из Франции, Германии, Швейцарии и Америки. Учат, как нужно поддерживать порядок на рынке, как поощрять пенсионные фонды к сотрудничеству. Развитие пенсионных фондов как институциональных инвесторов, в свою очередь, привнесет стабильный надзор за только появляющимися рынками капитала, по мере того, как управляющие фондами будут оказывать давление на правительства с тем, чтобы те осуществляли более активный контроль за деятельностью его субъектов.

В России перспективы пенсионной реформы самые многообещающие, однако проблемы, которые предстоит решить российскому правительству, потребуют колоссальных усилий. Сумма внутренних сбережений невероятно велика, этот показатель составляет около 20% национального дохода, показатель, которым гордилась бы любая восточноазиатская экономика. Однако сектор частного пенсионного обеспечения настолько неразвит, что вопрос должен сводиться не к тому, наступят ли перемены, а к тому, когда они наступят. Сегодня частных пенсионных фондов, эффективно управлящих персональными пенсионными сбережениями, практически не существует.

По данным Ассоциации негосударственных пенсионных фондов, к 1994 г. в стране существовало более 1000 частных пенсионных схем, большинство из которых занимались инвестированием в краткосрочные рискованные проекты. Более того, система бухгалтерского учета в пенсионных фондах предельно неэффективна. Результаты инвестиционной деятельности пенсионного фонда рассчитываются исходя из книжных записей, — то есть исходя из того, сколько фонд запатил за акцию или облигацию, но не исходя из текущей рыночной стоимости этих ценных бумаг. Все нереализованные доходы или убытки просто игнорируются. Суммарный доход от инвестиций рассматривается как нечто несущественное. Во многих случаях результаты инвестиционной деятельности сразу нескольких фондов (как компаний так и индивидуальных) объединяются в один общий отчет, что картину не проясняет. Эта система существует лишь потому, что пенсионное дело до сих пор не считается особо важным ни среди руководителей ни среди владельцев предприятий. Надзор за пенсионным фондом дело незначительной важности. Однако все обернется иначе, когда соотношение взносов и выплат станет менее благоприятным для тех, кто управляет процессом, но такая ситуация, видимо, дело отдаленного будущего. Между тем первые шаги на пути наведения дисциплины в системе пенсионных фондов уже сделаны. И свелись они не только к созданию первым вице-премьером Анатолием Чубайсом специальной комиссии, призванной изучить ситуацию. Некоторые пенсионные фонды стремятся к этому. Желая представить себя надежным и консервативным, московский Национальный пенсионный банк постоянно работает с зарубежными страховыми компаниями и консультантами от страхового бизнеса (к услугам некоторых из них, таких как Девид Келланд из Великобритании, прибегает президент Ельцин), которые, обосновавшись в Москве, проповедуют цивилизованный образ управления пенсионными фондами.

Большинство крупнейших наиболее успешных российских компаний начинают, пусть и постепенно, понимать свою ответственность перед пенсионерами и все больше заботиться о качестве инвестиций. Однако больших проблем еще не возникало, ведь большинство пенсионных схем российских предприятий остаются "юными", то есть пенсионные взносы значительно превышают размер выплат. В этом заключается одна из причин их быстрого роста. По мнению специалистов, за последние два года пенсионные фонды российских предприятий в целом росли со скоростью около 22% в год. Именно на эти средства направлены как пристальные взгляды управляющих пенсионными фондами, так и взор бдительного Чубайса. Постепенно растет профессионализм менеджмента. Однако несмотря на то, что процесс набирает все больший ход, либерализация в словенском стиле, международная конкуренция, а также международное инвестирование средств пенсионных фондов — вещи, о которых на время следует забыть. И дело в том, что россиянам необходимо время, чтобы выстроить собственную систему контроля и увидеть, как растущие сбережения поднимают ценность российского капитала.

Достоинство многочисленных экспериментов, ставящихся сегодня не только в Европе, но также и в Америке, Азии, заключается в том, что правительства в регионе всегда имеют возможность изучить опыт, на который можно опереться при решении своих внутренних проблем. Чехов, словенов, эстонцев, латышей, россиян при проведении пенсионной реформы вдохновляли успехи голландцев, британцев, чилийцев и американцев. Когда страны Восточной Европы и бывшего СССР будут бороться за привлечение капитала, необходимого им для дальнейшего роста, они обнаружат, что пенсионная реформа способна принести жизненно необходимые финансовые ресурсы в рынки капиталов, отчаянно в этих ресурсах нуждающихся. Этот факт (к тому же возведенный в степень бюджетных проблем) вселяет самые большие надежды на то, что не только Чешская Республика и Словения преуспеют на этом тернистом пути, но и другие страны активно примутся за трудное дело реформирования пенсий. Те же страны, которым не удастся создать эффективные системы частного пенсионного обеспечения, обнаружат, что в гонке за процветанием они остаются аутсайдерами.

В подготовке обзора участвовали:
Албания — Lindita Xhillari
Беларусь — д-р Игорь Пелипась
Болгария — Спартак Керемидчев, Тодор Градев
Чешская Республика — Eva Klvacova
Эстония — Aili Kukumagi
Венгрия — Dr. Andras Korosenyi, Dr. Attila Havas
Кыргызстан — Асель Джусупбекова
Латвия — Velga Vilne
Литва — Romas Lazutka
Македония — Traiko Slaveski
Молдова — Sergiu Botezatu
Польша — Agnieszka Rybinska, Joanna Dzialo
Румыния — Liviu Gaita
Россия — Сергей Винокур
Словакия — Andrei Juris
Украина — Валентин Лавриненко
Узбекистан — Алишер Джуманов
Редакционный совет:
Kenneth Murphy
Roman Frydman
Andrzej Rapaczynski
Помощник редактора:
Simon Nellis
Бизнес-менеджер:
Rebecca Schumann

Стоит ли рисковать

В феврале 1995 года Институт исследования рыночной экономики в Гданьске закончил очередные, четвертые по счёту исследования инвестиционного риска для Польши и 12 стран Центральной и Восточной Европы.

Внимание: очень опасно

Странами с наибольшим инвестиционным риском оказались Украина и Молдова. Их показатели экономического развития оказались довольно низкими, что в значительной степени обусловлено такими факторами, как гиперинфляция, падение ВВП, большой государственный дефицит.

Ненамного опережает Украину и Молдову Республика Беларусь, ко- торая в предыдущуй классификации занимала последнее место. Комплексный индекс инвестиционного риска для Беларуси лишь незначительно уменьшился, поскольку здесь по некоторым показателям наблюдались несущественные улучшения. Беларусь всё ещё остаётся очень рискованным местом для инвестиций. Инвестиционный риск в Беларуси возрастает по мере замедления реформ и нарастания социальных проблем. В группе высокого риска находится также Румыния. Инвестиционный риск в этой стране вырос из-за ухудшения социального и политического климата, который немаловажен при внедрении реформ. Экономические показатели Румынии в последнее время не дают повода для оптимизма. И становится всё более очевидным, что этой стране предстоит пройти долгий путь по преодолению экономического кризиса.

Балтийские государства также всё ещё считаются высокорискованными, хотя находятся в несколько лучшем положении, чем вышеперечисленные страны. До недавних пор инвесторы относились к Латвии, Литве и Эстонии как к однородному региону, но в последнее время между ними стали вырисовываться некоторые различия. Лидирует в регионе Эстония, которая имеет наилучшее законодательство по иностранным инвестициям и наименьшие социальный и политический риски. Латвия занимает последнее место среди трёх Балтийских стран.

Будьте бдительны

Группа стран с умеренным инвестиционным риском состоит из Польши, Словакии и Словении, каждая из которых понемногу приближается к лидирующим странам. Словения и Словакия несколько потеряли свой рейтинг из-за низких показателей развития и отсутствия видимого прогресса в экономических реформах. Однако близость Словении к войне на Балканах больше инвесторов не пугает. Уровень так называемого политического риска этой страны постоянно уменьшается. Сейчас он ненамного выше, чем в Словакии, и значительно ниже, чем для Балтийского региона.

Возглавляет группу стран с умеренным риском Польша, которая ненамного отстаёт по рыночной привлекательности от лидеров — Чешской Республики, бывшей Восточной Германии и Венгрии.

Людмила ГУЛЯКЕВИЧ
("Бизнес&Балтия")

Инвестиционные риски для стран Центральной и Восточной Европы *(по данным на февраль 1995 г.)*

№	Страна	Индекс инвестиционного риска
Группа с наименьшим риском		
1	Бывшая Восточная Германия	1,7
2	Венгрия	2,5
3	Чешская Республика	2,5
Группа с умеренным риском		
4	Польша	2,8
5	Словакия	3,2
6	Словения	3,2
Группа с высоким риском		
7	Эстония	3,6
8	Литва	3,7
9	Латвия	3,8
10	Болгария	4,0
11	Беларусь	4,0
12	Украина	4,1
13	Молдова	4,1

Максимальный индекс инвестиционного риска =5

Панядзелак 31 ліпеня

Беларускае тэлебачаньне
16.55 Канцэрт
17.30 На добры лад
18.00 АТН, Бі-Бі-Сі, Сі-Эн-Эн
18.45 ТА "Мой сьвет"
19.00 Беларускі дом
19.40 Мастакі А.Бурак і А.Барташэвіч
19.55 Пратакол
20.15 Спартовы тэлекур'ер
20.40 Калыханка
21.00, 23.00 Навіны
21.30 Музычны антракт
21.45 Вэртыкаль. Пошта Прэзідэнта
22.15 "Фантазіі Фарацьцева", спэкт.
23.45 Пад купалам Сусьвету

ОРТ
5.00 Тэлераніца
8.00, 23.30 Навіны
8.20 "Трапіканка"
9.10 Поле цудаў
9.55 Сем дзён спорту
14.00 ТРК "Мір"
15.25 Зорны час
16.05 "Элен і хлопцы"
16.30 TV-давер
17.00, 20.00 Час
18.10 Час пік
18.35 Адгадай мэлодыю
19.05 "Мы"
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.45 "Гамлет", м/ф, с. 1
22.30 Сем дзён спорта. Футбол
22.50 Эксклюзіў
23.05 Вэрсіі

Канал "Расея"
17.05 Экспавідэа
17.20 Купіць — не купіць
17.30 Выратаваньне 911
18.25 Вуснамі дзіцяці
19.00, 22.00 Весткі
19.25 De facto
19.35 "Доказ на кампутары", м/ф, ч. 1
20.40 Рэпартэр
21.00 Бяз рэтушы
22.30 Рака часу
22.35 Аўтаміг
22.40 "Акіян"

Санкт-Пецярбург
17.25 Казка за казкай
18.00 Музычны момант
18.05 Тэлебліц
18.10 Справы гарадзкія
18.30, 21.50 Інфарм-TV
18.45 Спартовыя навіны
18.55 "Разгорнутая кніга", м/ф. с. 1
20.00 "Мэрсэдэс", м/ф
22.05 Спорт, спорт, спорт...
22.20 Тэлеслужба бясьпекі
22.35 Парад парадаў

8 канал
18.00 "Крадзеж па-вялікаму", м/ф
19.30 Ералаш
19.45 Аўтапартрэт
20.30 Мультфільм
21.00 "Крутыя віражы"
21.45 Спраўная ангельская
22.00 "Я забіў Распуціна", м/ф
23.45 Музпарад

НТВ
17.05 Мультфільмы
17.30 Энцыклапэдыя цудаў-2, або Вы хацелі пра гэта даведацца
18.00, 21.00, 23.00 Сёньня
18.35 Супэр-матакрос
19.05 "Сышчык з лагуны", м/ф
21.35 "Чорны васьміног"
22.30 Часінка
23.20 Планэта модаў
23.45 Тэніс апоўначы

Аўторак 1 жніўня

Беларускае тэлебачаньне
7.35 Ранішні кактэйль
7.50 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.05 Аўта-парк
8.20 Фінансавы час
8.35 Абібок
8.55 "Маё каханьне, мой смутак"
9.25 Мультфільмы
9.55 "Акаванга", с. 9
10.25 Тураб'ектыў
10.45 "Злачынства і пакараньне", м/ф, с. 1
15.00, 21.00, 23.00 Навіны
15.10 "Леташняя кадрыль", м/ф
16.30 "З чаго пачынаецца Радзіма"
16.50 Дрэва вечнасьці
17.30 Урокі Н.Наважылавай
18.00 АТН, Бі-Бі-Сі, Сі-Эн-Эн
18.45 "У хвіліны музыкі", д/ф
19.00 "Маё каханьне, мой смутак"
19.30 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. "Дынама-93" - "Дынама" (Менск), т. 2
20.20 SOS
20.25 Эканамікст
20.35 Скрыжалі. Томас Мор і ягонайя "Утопія"
20.40 Калыханка
21.30 Музычны антракт
21.45 "Попел", м/ф, с. 1
23.15 Пад купалам Сусьвету

ОРТ
5.00 Тэлераніца
8.00, 23.15 Навіны
8.20 "Трапіканка"
9.10 Чалавек і закон
9.40 Сем дзён спорту. Футбол
14.20 ТРК "Мір"
15.00 Паглядзі, паслухай
15.20 Юныя таленты
15.40 Марафон-15
16.05 "Элен і хлопцы"
16.30 Джэм
17.00, 20.00 Час
18.10 Час пік
18.35 Адгадай мэлодыю
19.05 Тэма
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.50 З першых рук
21.00 "Гамлет", с. 2
22.35 Вэрсіі
22.40 Магік-шоў

Канал "Расея"
6.30 Час спраўных людзей
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.30 Зоркі гавораць
7.35 Рытміка
7.50 Патрабуюцца...
9.55 Тэлегазэта
10.05 "Генэральны канструктар", д/ф
10.35 Міліцэйская кроніка
10.45 "Брэмэнскія музыкі"
11.15 Новая лінія
15.05 Там-там навіны
15.20 Сьвята штодня
15.30 Спартовая праграма
15.50 Месяцаслоў
16.20 Новая лінія
16.50 "Уцёкі з Юпітэру"
17.15 Ніхто не забыты
17.20 "Расея. Прызнаньне у любові"
17.55 Непапулярная тэма
18.10 L-клуб
19.25 "Допыт", м/ф
21.05 "Сапраўдны мастак, істы артыст, рэальны забойца", т/ф, с. 1
22.30 Рака часу
22.35 Аўтаміг
22.40 "Акіян"
23.30 ЭКС

Санкт-Пецярбург
12.00 Стыль жыцьця
12.15 Мультфільм
12.35 "Нямецкая хваля"
12.55 Горад і гараджане
13.25 "Разгорнутая кніга", с. 2
14.30, 18.30, 21.40 Інфарм-TV
14.45, 17.10, 18.00 Музычны момант
14.50 Парады садаводам
15.00 "Кульгавыя выйдуць першымі", м/ф
16.55 Тэлефільм
17.15 "Адбітак"
17.25 Па ўсёй Расеі
17.35 Вясёлы карагод
18.05 Тэлебліц
18.10 Мультфільм
18.45 Спартовыя навіны
18.55 "Разгорнутая кніга", с. 2
20.05 Тэлеслужба бясьпекі
20.15 Рамансы
20.35 "Хочаш? Глядзі..."
21.15 Падземныя скарбы наўгародцаў
21.55 Спорт, спорт, спорт...
22.15 Т.Вільямс. "Татуяваная ружа", спэкт.

8 канал
18.00 "Таньчы або памры", м/ф
19.45 "Дзіўныя гісторыі"
20.40 Мультфільм
21.00 "Горац"
21.45 Дыліжанс
22.00 "Спаталі маю журботу", м/ф
23.30 Маскі-шоў

НТВ
17.00 Мультфільмы
17.30 Энцыклапэдыя цудаў-2, або Вы хацелі пра гэта даведацца
18.00, 21.00, 23.00 Сёньня
18.35 Вялікі рынг
19.10 "Чалавек з месяца", м/ф
21.35 "Чорны васьміног"
22.30 Часінка
23.20 Мэламанія

Серада 2 жніўня

Беларускае тэлебачаньне
7.35 Ранішні кактэйль
7.50 Эканамікст
8.00 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.15 "Маё каханьне, мой смутак"
8.45 "Вандроўка з аркестрам"
9.50 Мультфільм
10.00 "Акаванга", с. 10
10.30 "Брава, бравушкі!"
11.05 "Злачынства і пакараньне", с. 2
12.50 Відзьма-нявідзьма
15.00, 21.00, 23.05 Навіны
15.10 "Свой сярод чужых, чужы сярод сваіх", м/ф
16.45 Д/ф
17.05 "Крок"
18.00 АТН, Бі-Бі-Сі, Сі-Эн-Эн
19.00 Дзедка за рэпку
19.30 Прамая лінія
20.30 Эканамікст
20.40 Калыханка
21.30 Музычны антракт
21.45 "Попел", с. 2
22.30 "Каралева і ейныя рыцары"
23.20 Пад купалам Сусьвету
23.25 Сталіца

ОРТ
5.00 Тэлераніца
8.00, 23.20 Навіны
8.20 "Трапіканка"
9.10 У сьвеце жывёлаў
9.45 Сем дзён спорта. Вэласпорт
14.20 ТРК "Мір"
15.00 Дамісолька
14.50 Фан-клуб
16.05 "Элен і хлопцы"
16.30 Цін-тонік
17.00, 20.00 Час
18.10 Час пік
18.35 Адгадай мэлодыю
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.50 "Сто даляраў на сонца", м/ф
23.50 Вэрсіі

Канал "Расея"
6.30 Час спраўных людзей
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.20 Кліп-антракт
7.30 Зоркі гавораць
7.35 Рытміка
7.50 Патрабуюцца...
7.55 Пілігрым
8.40 Тэлегазэта
8.45 Антрэпрыза
9.30 Ключавы момант
9.40 Сялянскае пытаньне
10.05 Мастак А.Белкін
10.35 Міліцэйская кроніка
10.45 Мультфільм
11.15 Новая лінія
15.05 Там-там навіны
15.20 Сьвята штодня
15.30 Чый бок?
16.20 Далёкі Усход
16.50 "Уцёкі з Юпітэру"
17.15 Пляц мастацтваў
17.45 Гандлёвы дом
18.00 Я — лідар
18.25 Свая гульня
19.25 "Санта-Барбара"
20.20 Рэк-тайм
20.50 Танц-экспрэс
21.10 Клуб губэрнатараў
22.30 Рака часу
22.35 Аўтаміг
22.40 ЭКС
22.50 Ж.Л.Гадар. "Уік-энд"

Санкт-Пецярбург
12.00 Стыль жыцьця
12.15 Мультфільм
12.35 "Нямецкая хваля"
12.55 Горад і гараджане
13.25 "Разгорнутая кніга", с. 3
14.30, 18.30, 21.40 Інфарм-TV
14.45, 16.35, 18.00 Музычны момант
14.50 Парады садаводам
15.00 "Лінія сьмерці", м/ф
16.40 "Грыбная пара"
17.00 "Паўночны сьфінкс", п. 1
17.20 Казка за казкай
18.05 Тэлебліц
18.10 Мультфільм
18.45 Спартовыя навіны
18.55 "Разгорнутая кніга", с. 3
20.05 Тэлеслужба бясьпекі
20.15 Мультфільм для дарослых
20.25 Блеф-клуб
21.00 Ад першай асобы
21.15 "Песьні нашай памяці"
21.55 Спорт, спорт, спорт...
22.15 Храм
22.45 "Жэрмэна і Бэнжамэн", с. 5

8 канал
18.00 "Дотык", м/ф
19.30 Ералаш
19.45 "Дзіўныя гісторыі"
20.45 Мультфільм
21.00 "Горац"
21.45 Foxy music
22.30 "Зьнікненьне", м/ф

НТВ
17.00 Мультфільмы
17.30 Энцыклапэдыя цудаў-2, або Вы хацелі пра гэта даведацца
18.00, 21.00, 23.00 Сёньня
18.35 Жывёлы ў спорце
19.10 "Прынц Даміно", м/ф
21.35 "Чорны васьміног"
22.30 Часінка
23.20 Кавярня Абломаў

Чацьвер 3 жніўня

Беларускае тэлебачаньне
7.35 Ранішні кактэйль
7.50 Эканамікст
8.00 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.15 "Спорт, каханьне і фантазія"
8.55 Мультфільмы
9.55 "Акаванга", с. 11
10.25 Урокі Н.Наважылавай
10.55 "Залатая ліра"
11.45 "Я ня страціў тое сьвятло.А.Блок", д/ф
12.40 "Ніхто не заменіць цябе", м/ф
15.00, 21.00, 23.00 Навіны
15.10 "Забіць дракона", м/ф
17.10 "Сімваліст", д/ф
17.30 "Танцавальная фэерыя", ч. 1
18.00 АТН, Бі-Бі-Сі, Сі-Эн-Эн
18.45 "Фантазія"
18.55 SOS
19.00 Варыянты
19.30 "Крок"
20.00 "Маё каханьне, мой смутак"
20.30 Студыя "Эксклюзіў". Шалі
20.40 Калыханка
21.30 Музычны антракт
21.40 Студыя "Палітыка"
21.55 Эканамікст
22.10 "Попел", с. 3
23.40 Пад купалам Сусьвету

ОРТ
5.00 Тэлераніца
8.00, 23.35 Навіны
8.20 "Трапіканка"
9.10 Клуб падарожнікаў
9.55 Сем дзён спорта. Тэніс
14.20 ТРК "Мір"
15.20 На балі У Папялушкі
15.40 Кампутар-хол
16.05 "Элен і хлопцы"
16.30 ...Да 16 і старэйшым
17.00, 20.00 Час
18.10 Час пік
18.35 Лата "Мільён"
19.05 Залаты кадар
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.50 Масква. Крэмль
21.10 "Пяць кутоў", м/ф
23.00 Вэрсіі
23.10 У сьвеце джазу

Канал "Расея"
6.30 Час спраўных людзей
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.30 Зоркі гавораць
7.35 Рытміка
7.50 Патрабуюцца...
7.55 Тэлегазэта
8.00 "Санта-Барбара"
9.40 Сялянскае пытаньне
10.05 Музычны экспромт
10.20 Міліцэйская кроніка
10.30 Гандлёвы дом
10.45 "Брэмэнскія музыкі"
11.15 Новая лінія
15.05 Там-там навіны
15.20 Сьвята штодня
15.30 Рознакаляровая прызма
16.20 Новая лінія
16.50 "Уцёкі з Юпітэру"
17.20 Расейская чыгунка
17.35 Кар'ера
18.05 Шэсьць сотак
18.25 Музыка ўсіх пакаленьняў
19.25 De facto
19.35 "Санта-Барбара"
20.30 Джэнтэльмэн-шоў
21.05 "Сапраўдны мастак, істы артыст, рэальны забойца", с. 2
22.30 Рака часу
22.35 Аўтаміг
22.45 У сьвеце аўта- і матаспорта
23.15 В.Токараў. "От я стаў багаты сэр"

Санкт-Пецярбург
15.00 "Разгорнутая кніга", с. 4
16.05 "Вуокса"
16.15, 17.00, 18.05 Музычны момант
16.20 Парады садаводам
16.30 "Дзяржава прыгажосьці"
17.05 Па ўсёй Расеі
17.15 Казка за казкай
17.45 "Сівы Урал"
18.10 Тэлебліц
18.15 Мультфільм
18.30, 21.40 Інфарм-TV
18.45 Спартовыя навіны
18.55 "Разгорнутая кніга", с. 4
20.00 Тэлеслужба бясьпекі
20.10 "Насьця", м/ф
21.55 Спорт, спорт, спорт...
22.15 "Як выйдзе"
22.30 Спартовая гімнастыка. Чэмпіянат Расеі
23.00 "Жэрмэна і Бэнжамэн", с. 6

8 канал
18.00 "Начныя памкненьні", м/ф
19.30 Ералаш
19.40 "Дзіўныя гісторыі"
20.40 Мультфільм
21.00 Каралеўскі рэпартаж
21.45 Спраўная ангельская
22.00 "Мадам Фэльдмаршал", м/ф
22.30 Сьвет забаваў

НТВ
17.00 Мультфільмы
17.30 Энцыклапэдыя цудаў-2, або Вы хацелі пра гэта даведацца
18.00, 21.00, 23.00 Сёньня
18.35 Лёгкая атлетыка
19.25 "Пад папярэднім сьледзтвам", м/ф
21.35 "Чорны васьміног"
22.30 Часінка
23.20 "Жыцьцё гораду", м/ф

Пятніца 4 жніўня

Беларускае тэлебачаньне
7.35 Ранішні кактэйль
7.50 Эканамікст
8.00 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.15 "Маё каханьне, мой смутак"
8.45 "Фэя лялек"
9.45 "Акаванга", с. 12
10.15 Мультфільмы
10.45 "Вольны вецер", м/ф
15.00, 21.00, 23.00 Навіны
15.10 "Прафэсіянал", м/ф
16.55 Мультфільм
17.05 "Танцавальная фэерыя", ч. 2
17.30 Партрэт на фоне часу
18.00 АТН, Бі-Бі-Сі, Сі-Эн-Эн
18.45 "Лёс"
19.00 Тэлесябрына
19.20 Між радкоў
19.40 Мультфільм
19.50 Спэцыяльная Алімпіяда
20.10 Дыялогі
20.30 Эканамікст
20.40 Калыханка
21.30 Музычны антракт
21.45 Акалада
22.30 Пад купалам Сусьвету
22.35 "Попел", с. 4

ОРТ
5.00 Тэлераніца
8.00, 0.10 Навіны
8.20 "Трапіканка"
9.50 Сем дзён спорта. Баскетбол
14.20 ТРК "Мір"
15.00 "Белы ікол"
15.25 Сузор'е Арфэя
15.35 Новая рэальнасьць
16.05 Рок-урок
17.00, 20.00 Час
18.10 Дзікае поле
18.25 Чалавек і закон
18.55 Поле цудаў
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.50 "Камо грядеши", с. 4
22.00 Вэрсіі
22.15 Погляд
23.05 МузАгляд
23.45 Чалавек тыдня

Канал "Расея"
6.30 Час спраўных людзей
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.30 Зоркі гавораць
7.35 Рытміка
7.50 Патрабуюцца...
7.55 Зусім сакрэтна
8.45 Тэлегазэта
8.50 "Санта-Барбара"
9.40 Сялянскае пытаньне
10.05 Д/ф
10.20 Міліцэйская кроніка
10.30 Гандлёвы дом
10.45 "Брэмэнскія музыкі"
11.15 Новая лінія
15.05 Там-там навіны
15.20 Сьвята штодня
15.30 Кенгуру
15.50 Месяцаслоў
16.20 Новая лінія
16.50 Дыснэй па пятніцах
18.30 Кінаафіша
18.40 Гарачая дзесятка
19.25 "Санта-Барбара"
20.25 "Сапраўдны мастак, істы артыст, рэальны забойца", с. 3, 4
21.50 Кліп-антракт
22.30 Рака часу
22.35 Аўтаміг
22.45 "Гэтыя старыя любоўныя лісты", м/ф

Санкт-Пецярбург
12.00 Стыль жыцьця
12.15 Мультфільм
12.35 "Нямецкая хваля"
12.50, 16.10, 17.50 Музычны момант
13.00 Горад і гараджане
13.30 Канцэрт
13.55 Мультфільм
14.15 Парады садаводам
14.30, 18.45, 21.40 Інфарм-TV
14.45 "Насьця", м/ф
16.15 Мультфільм
16.30 "Эўрапэйскі калейдаскоп"
17.00 "Крышталёвы ключ"
17.20 Заметкі на палёх капелюша
17.55 Футбол. Чэмпіянат Расеі
19.05 Мультфільм для дарослых
19.15, 20.45 "Каменныя кветкі", м/ф
20.35 Тэлеслужба бясьпекі
21.55 Спорт, спорт, спорт...
22.15 "Начны сьпеў салаўя на Бэрклі-сквэр", м/ф

8 канал
18.00 "Паглядзім, хто тут гаворыць", м/ф
19.30 Амэрыканскі дух
19.45 "Дзіўныя гісторыі"
20.40 Мультфільм
21.00 Ад хаосу да парадку
21.45 Музпарад
22.00 "Д'яблавы душы", м/ф

НТВ
17.00, 19.25 Мультфільмы
17.30 Энцыклапэдыя цудаў-2, або Вы хацелі пра гэта даведвцца"
18.00, 21.00, 23.00 Сёньня
18.35 Футбольны клуб
19.55 "Начны госьць", м/ф
21.35 "Чорны васьміног"
22.30 Часінка
23.20 "Мазгавы імпульс", м/ф

У прэзідэнта ёсьць цяпер свая лазьня

Паведамляючы пра нядаўнюю паездку А.Лукашэнкі па Шклоўскім раёне, афіцыйныя СМІ чамусьці прапусьцілі досыць цікавы факт: наведаньне прэзідэнтам сваёй сядзібы ў вёсцы Рыжкавічы.

Аднак Галіны Радзівонаўны Аляксандар Рыгоравіч у хаце не засьпеў, бо разам з двума сынамі яна зьехала адпачываць у адзін з беларускіх санаторыяў. Паглядзець за гаспадаркай на гэты час Галіна Радзівонаўна папрасіла суседку. Дарэчы, з вядомаю каровай Мілкай усё ў парадку. Бычка, якога яна нядаўна прывяла, гаспадыня прадала ў калгас.

Цяперашнім выглядам сваёй сядзібы прэзідэнт павінен быў застацца задаволены. Апрача цаглянага плоту, якім абнесены двор, тут нядаўна зьявілася яшчэ некалькі пабудоваў: новы сарай, летняя кухня і лазьня. А.Лукашэнка, як вядома, вялікі аматар добрай пары з бярозавым венікам. Таму ня дзіўна, што да ягонага прыезду лазьня ўжо была натопленая. Парыцца ў кампаніі з прэзідэнтам быў запрошаны старшыня шклоўскага калгасу імя Леніна Віктар Гейдэль. Гэта цалкам зразумела, бо менавіта ягоны калгас будаваў лазьню і ўсё астатняе...

З лёгкай парай, Аляксандар Рыгоравіч!

Анатоль МІРСКІ

Малдаўскі каньяк дапаможа ўмацаваць СНД

Падобна на тое, што Садружнасьць незалежных дзяржаваў цяпер будуць умацаўваць з дапамогаю каньяку.

Да карэспандэнта СВАБОДЫ патрапілі цікавыя дакумэнты, якія сьведчаць, што штаб-кватэра СНД закупіла ў Малдове 51 130 пляшак каньяку, марачных вінаў і шампанскага.Прычым, гэтая велізарная колькасьць пітва закупленая па такіх коштах, што нават сьмешна сказаць. Напрыклад, пляшка каньяку каштавала 43 беларускія рублі 28 капеек. Акрамя таго, распараджэньнем нашага ўраду пакупнік (выканаўчы сакратарыят Садружнасьці) быў вызвалены ад усіх мытных падаткаў і пошлінаў, не было патрэбы набываць нават акцызныя маркі.

Такім чынам, шэф менскай штаб-кватэры СНД Іван Каратчэня ў чарговы раз пацьвердзіў свае выключныя здольнасьці.

Віктар ВАЛАДАШЧУК

Раскіданыя гнёзды

Як паведамілі ў Міністэрстве юстыцыі, у нашай краіне павялічваецца колькасьць "раскіданых гнёздаў".

Напрыклад, калі ў 1990 г. праз народныя суды было скасавана каля 31 тысячы шлюбаў, то ў 1994 г. — ужо болей за 41 тысячу. За сёлетняе паўгодзьдзе задаволена каля 20 тысячаў заяваў. Праз суды, як вядома, разводзяцца звычайна бацькі, што маюць дзяцей.

Самыя нетрывалыя сем'і, як сьведчыць статыстыка, у Менску, а таксама ў Гомельскай, Віцебскай і Менскай абласьцях. Да традыцыйных прычынаў разводаў дадаліся яшчэ і такія, як нізкія заробкі, адсутнасьць асобнай кватэры. Прычым рэдка хто просіць прымірэнчага тэрміну, каб абдумаць сваё рашэньне.

А.Д.

СІМ

Чым больш міліцыянтаў, тым больш бясьпекі, спакою і ўпэўненасьці? Але ўявіце сабе: колькі патрэбна міліцыянтаў, каб абараніць кожнае дзіця!

Ці спраўдзіцца прагноз скульптара?

У Горадні перарабляюць вялізны герб БССР, які быў зьняты год таму з будынку аблвыканкаму.

Гэтую адказную працу дарučылі вядомаму скульптару А.Салятыцкаму. Маэстра з памочнікам ужо зьліквідавалі надпісы "Пралетарыі ўсіх краін..." (на дзьвюх мовах) і "БССР". Наступная задача: вынішчыць серп з молатам.

Дарэчы, скульптар лічыць сваю працу марнай. Ён перакананы, што замест рэанімаванага БССРаўскага гербу напачатку наступнага года над аблвыканкамам павесяць выяву "двухгаловага" арла. Спадар Салятыцкі нават пакляўся карэспандэнту СВАБОДЫ, што "паставіць" скрынку каньяку, калі ягоны прагноз ня спраўдзіцца.

С.А.

Купіце вайсковы гарадок!

75 розных пабудоваў на плошчы 52 га — былы вайсковы гарадок у вёсцы Бердаўка Лідзкага раёну — будуць прададзеныя ў хуткім часе. Ужо абвешчаны конкурс.

Аб'ект прададуць таму, хто дасьць большыя грошы і будзе мець найлепшы бізнэс-план на выкарыстаньне былой вайсковай маёмасьці "для патрэбаў народнай гаспадаркі". Пачатковы кошт гарадка — 5 мільярдаў рублёў.

С.М.

Субота 5 жніўня

Беларускае тэлебачаньне
8.00 Эканамікст
8.10 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.25 Існасьць
9.00 Здароўе
9.30 "Казкі-недаказкі"
9.50 Мультфільм
10.15 Тэлесябрына
10.25 Бон тон
10.55 На музычных паралелях
11.25 Чарнобыль: праблемы і рашэньні
12.15 "Валянцін і Валянціна", м/ф
13.40 Чацьвёртае вымярэньне
14.40 "Крок"
15.30 Тэлевізійны Дом кіно
16.25 Воўчак-шоў
16.55 "Трапічная сьпёка"
17.55 Прэс-імпрэза
18.45 Фінансавы час
19.00 Спэцыяльная Алімпіяда
19.20 Канцэрт
20.00 Міжнародныя спартовыя навіны
20.30 Калыханка
20.50 Рэклама
21.00 Навіны
21.30 "Ноч на Яна Купалу"
22.35 "Хочу вашего мужа", м/ф
23.50 Пад купалам Сусьвету
23.55 Відзьма-нявідзьма

ОРТ
6.30 Тэлераніца
8.00, 23.40 Навіны
8.20 Лега-го!
8.50 "Сакрэты майго лета"
9.25 Ранішняя пошта
10.00 Смак
10.15 Здароўе
10.50 Правінцыя
11.20 Бамонд
11.40 "Вялікая руда", м/ф
13.25 Люстэрка
14.20 Вялікія гонкі
14.50 "Залаты кадар"
15.35 У сьвеце жывёлаў
16.15 Рызыкнуць і перамагчы
17.00, 20.00 Час
17.25 "Тут цячэ рака", м/ф
19.45 Добрай ночы, малышы!
20.50 "Камо грядеши", с. 5
21.55 Сьмехапанарама
22.45 Да і пасьля

Канал "Расея"
7.00, 13.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.25 Зоркі гавораць
7.30 Д/ф
7.45 Ад "вінта"
8.00 Падоўжанка
8.15 Міравая вёска
8.45 Музыка на дэсэрт
9.00 Пілігрым
9.45 Аніматэка
10.15 Да Масквы — далёка
11.00 "Нараджэньне зоркі", м/ф
13.20 De facto
13.35 "Мэгрэ ў міністра", ч. 1
14.20 "Тайны жывёлаў"
15.15 Мульты-пульці
15.25 Залатая шпора
15.55 Футбол. Чэмпіянат Расеі
17.55 Падвойны партрэт
18.45 Кліп-антракт
19.25 "Адкрыцьцё Мэрылін Манро", м/ф
20.20, 23.40 Лёгкая атлетыка. Чэмпіянат Сьвету
21.15 "Сапраўдны мастак, істы артыст, рэальны забойца", с. 5
22.30 Рака часу
22.35 Аўтаміг
22.40 Праграма "А"
0.20 Начная размова
0.25 "Дэкамэрон"

Санкт-Пецярбург
6.30 Хрыстос ва ўсім сьвеце
7.00 Добрае раніцы
9.00 Стыль жыцьця
9.15 "Віталь Біянкі", д/ф
10.20 "Жыцьцё і незвычайныя прыгоды Рабінзона Круза", м/ф
11.50 "Мая музыка"
12.20 Тэледоктар
12.40 "Арктычная Адысэя", т/ф
13.35 Гістарычны альманах
14.05 "Паветраны рамізьнік", м/ф
15.25 "Сэн Жэрмэн дэ Прэ", ч. 3
15.55 "Дон Паскуале"
17.00 Дзіцячас TV
17.30 "Вечавы вольнік"
18.05 Мультфільм
18.30, 21.40 Інфарм-TV
18.55 Сустрэча з Л.Долінай
19.25 Мультфільм для дарослых
19.35 "Аранж TV"
20.15 Тэле-граф
20.35 "Не будзіце заснулага сабаку", м/ф

8 канал
15.00 "Хуткі цягнік", м/ф
16.30 Хрысьціянская праграма
17.00 "Саламея"
18.45 Тэатральнае акно
19.00 "Мястэчка Салем", м/ф
20.45 Спраўная ангельская
21.00 "Кубак цярпеньня", м/ф
23.00 "Сірэны"

НТВ
17.00 "Сінбад-мараход", мульт
18.00 Сёньня
18.35 "Энола Гей", м/ф
21.00 Надоечы
21.40 Лялькі
21.55 "За апошняй рысай", м/ф
23.45 Трэцяе вока
0.30 Мультфільмы для дарослых

Нядзеля 6 жніўня

Беларускае тэлебачаньне
8.00 "Адзін за ўсіх"
8.40 Мультфільмы
9.30 Пра шахматы і шахматыстаў
10.00 "Конан і ягоныя маладыя воі"
10.30 Усё нармальна, мама!
11.00 Урокі Н.Наважылавай
11.30 Тураб'ектыў
11.50 "Пакроўскія вароты", м/ф
14.05 Спартландыя. Узбэкістан — Беларусь
15.00 Аўта-парк
15.15 Прэм'ер-кіно
16.00 Дзёньнік Чэмпіянату Сьвету па міжнародных шашках
16.30 Банка коміксаў
17.00 "Экспэдыцыя"
17.35 Стыль
17.55 "Паны авантурысты", м/ф
19.20 Абібок
19.40 Спэцыяльная Алімпіяда
20.00 Рэзананс
20.40 Калыханка
21.00 Карамболь
21.35 "Пасярэднік", м/ф
23.40 Пад купалам Сусьвету

ОРТ
6.30 Тэлераніца
8.00, 23.40 Навіны
8.20 Раным-рана
8.50, 16.50 Мультфільмы
9.10 Пакуль усе дома
9.40 Ранішняя зорка
10.25 Служу Расеі
11.00 "Сусьветная геаграфія"
11.50 "Уся Расея"
12.15 "Вясёлка"
12.45 У гэтыя дні 50 гадоў таму
13.00 Пад знакам "пі"
14.20 "Вакзал мары"
15.10 Клуб падарожнікаў
16.00 Акно ў Эўропу
17.00 Час
17.20 "Тэатар + TV"
18.00 "Адзін на адзін"
18.30 Куміры, куміры...
19.10 "Глыбінная зорка", м/ф
21.00 Нядзеля
21.55 "Камо грядеши", с. 6
23.05 Каханьне з першага погляду

Канал "Расея"
7.00, 13.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.25 Зоркі гавораць
7.30 "Сьведчаньне прыгажосьцю"
8.00 Першы дубаль
8.15 Залаты ключык
8.30 Футбол бяз межаў
9.15 Добрае раніцы, Эўропа
9.45 Аты-баты...
10.15 Кансалідацыя
10.20 Расейскае лато
11.05 Ніхто на забыты
11.10 Каробка перадачаў
11.25 "Пяшчота", м/ф
12.50 Сігнальны экзэмпляр
13.20 Ня вырубіць...
13.35 "Мэгрэ ў міністра", ч. 2
14.20 Паралелі
14.35 Твае магчымасьці, чалавек
15.05 Канцэрт
15.55 Усё пра моду
16.25 Ведзі
17.00 Чароўны сьвет Дыснэя
17.55, 23.30 Лёгкая атлетыка. Чэмпіянат Сьвету
19.25 "Ход каралевай", м/ф
21.15 Мультфільм для дарослых
21.25 У Ксюшы
22.30 Рака часу
22.35 Аўтаміг
22.40 "Лукіна Вісконці"

Санкт-Пецярбург
6.00 Гэта ваш дзень
6.30 Гаючае слова
7.00 Добрае раніцы
9.00 Стыль жыцьця
9.15 "Пятрушка"
9.55 "Шапка Манамаха", м/ф
11.00 Нядзельны лабірынт
12.15 "З усьмешкаю добрай"
12.55 Паглядзім
13.10 "Класіка-5"
14.30 Слова — дэпутатам
15.00 "Невядомы Блок"
15.30 Музычны момант
15.35 "Антрэ"
16.00 Мультфільм
16.15 А.Пушкін. "Медны коньнік"
16.45 "Андрэ Тэшынэ", т/ф
17.45 Парад парадаў
18.30, 22.15 Інфарм-TV
18.55 "Вікторыя", м/ф
20.20 Легенды рока. Dire Straits
21.15 Ф.Салагуб. "Дробны бес", спэкт., ч.1, 2

8 канал
15.00 "Магутны", м/ф
17.30 Сёньня з Мэрлін Хікі
17.45 Каралеўскі рэпартаж
18.30 Мультфільм
19.00 "Мутант на Баўнці", м/ф
20.30 Спраўная ангельская
20.45 "Жахлівыя сястрыцы", м/ф
22.00 Тэлемэню
22.15 "Сірэны"
23.15 Foxy music

НТВ
17.00 "Валадар джунгляў"
17.30 Сто да аднаго
18.00 Сёньня
18.30 "У пошуках залатога фаласу", м/ф
20.00 Вынікі
21.10 "Зьніклы бяз вестак", м/ф
23.20 Лепшыя цыркі сьвету

Падпісны індэкс 63887. Нумар падпісаны ў друк 27.07.95 (2.30) Надрукавана ў Аршанскай друкарні (г.Ворша, вул.Замкавая, 3). © СВАБОДА Спасылка на газэту СВАБОДА абавязковая. Наклад 93 000